

ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศไทย

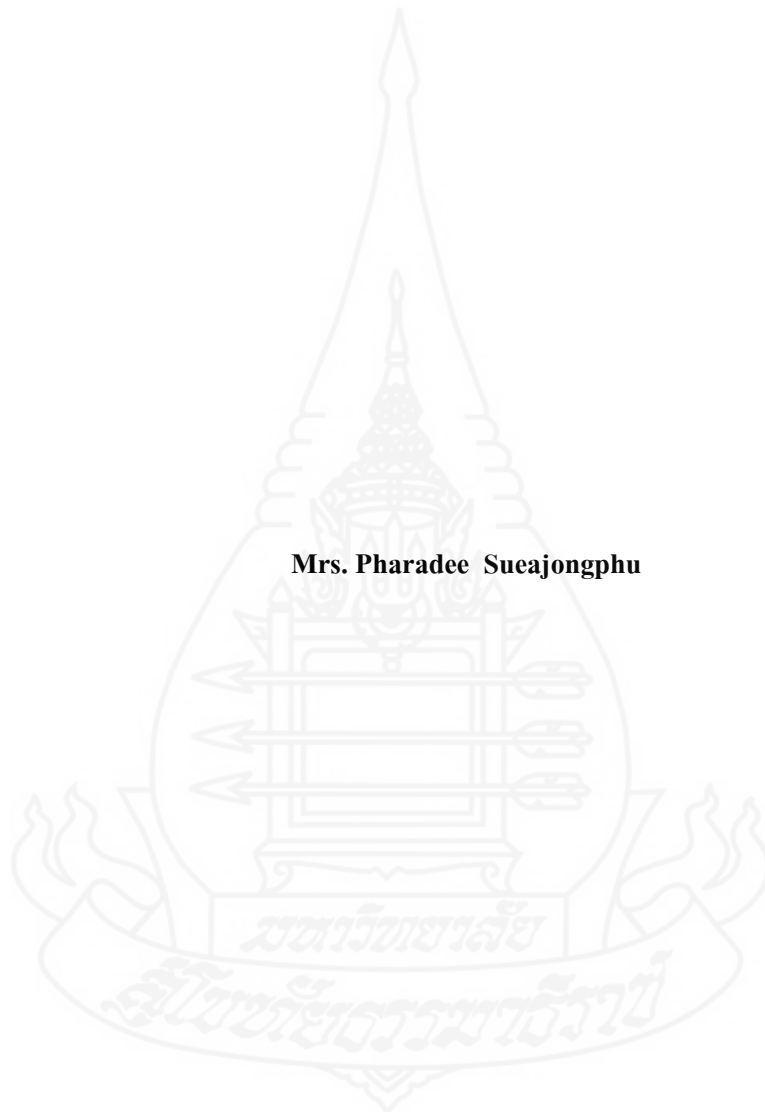
นางภารดี เตื่องงู

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2553

The Relation Between Value Added Tax and Gross Domestic Product Thailand

Mrs. Pharadee Sueajongphu

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Economics
School of Economics
Sukhothai Thammathirat Open University

2010

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม
กับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ
ชื่อและนามสกุล นางภารดี เตื่องงู
แขนงวิชา เศรษฐศาสตร์
สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา วิชา รองศาสตราจารย์รัชฎาพร เลิศโกคานนท์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2554

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์รัชฎาพร เลิศโกคานนท์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. กุลลินี มุทชากลิน)

.....
(รองศาสตราจารย์สุนีย์ ศิลพิพัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

**ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวม
ของประเทศไทย**

ผู้ศึกษา นางภารดี เสือจงกูร **รหัสนักศึกษา** 2506001276 **ปริญญา** เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์รัชฎาพร เลิศโกคานนท์ **ปีการศึกษา** 2553

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสองสาขาการผลิต คือสาขาอุตสาหกรรมและสาขาการขนส่งการขายปลีก 2) ศึกษาสัดส่วนของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายได้ของรัฐบาลและสัดส่วนของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ 3) ศึกษาความสำคัญของภาษีอากรและภาษีมูลค่าเพิ่มที่มีต่อการเสริมสร้างความเจริญเติบโตของประเทศ โดยใช้ข้อมูลทศนิยมรายไตรมาสในช่วงปี 2543 – 2552 ได้แก่ ข้อมูลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มและข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศไทย ใช้สมการถดถอยพหุคูณ ส่วนการศึกษาสัดส่วนของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายได้ของรัฐบาลและสัดส่วนของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ รวมถึงการศึกษาความสำคัญของภาษีมูลค่าเพิ่มที่มีต่อการเสริมสร้างความเจริญเติบโตของประเทศ ศึกษาโดยวิธีเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศไทยในสองสาขาการผลิต คือสาขาอุตสาหกรรมและสาขาการขนส่งการขายปลีก พบว่า 1) รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มมีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาอุตสาหกรรมในทิศทางเดียวกัน แต่มีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาการขนส่งการขายปลีกในทิศทางตรงกันข้าม ทั้งนี้ อาจเป็นผลมาจากการกำหนดโครงสร้างภาษีมูลค่าเพิ่มของรัฐ ที่ให้สิทธิยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้กับผู้ประกอบการขนส่งการขายปลีกบางประเภท การยกเว้นการประกอบการขายสินค้าหรือให้บริการที่มีรายรับไม่เกิน 1.8 ล้านบาทต่อปี และการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก เป็นต้น 2) ผลการศึกษาสัดส่วนของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายได้ของรัฐบาลและสัดส่วนของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ พบว่า รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม มีสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลและสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสูงสุด เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ประเภทอื่นๆ 3) ผลการศึกษาความสำคัญของภาษีมูลค่าเพิ่มที่มีต่อการเสริมสร้างความเจริญเติบโตของประเทศ พบว่า ภาษีมูลค่าเพิ่มสามารถช่วยเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศได้อีกทางหนึ่ง โดยผ่านการกำหนดนโยบายการคลังด้านภาษี

คำสำคัญ รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ประเทศไทย

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความเอื้อเฟื้อและความอนุเคราะห์ช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์รัชฎาพร เลิศโกคานนท์ อาจารย์ประจำสาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าอิสระตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อย สมบูรณ์ และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรัชญ์ ปรามปรักษ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ศูนย์วิทยพัฒนา มสธ.(นครสวรรค์) ที่ได้ให้คำปรึกษาในการเรียนชดววิชา ต่างๆ จนครบตามหลักสูตรของการศึกษา

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาการทางด้านเศรษฐศาสตร์แก่ ผู้ศึกษาด้วยดียิ่ง รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของสาขาเศรษฐศาสตร์ที่ได้ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี พี่น้อง เศรษฐศาสตร์ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดมา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษานี้ ผู้ศึกษาขอมอบให้ผู้สนใจศึกษาทุกท่าน ส่วนความ ผิดพลาดที่เกิดขึ้นในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาขออ้อนรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

การดี เลื่องจกฏ

มีนาคม 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	6
สมมติฐานการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับโครงสร้างภาษี	11
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
บทที่ 3 ความสำคัญของภาษีอากร ภาษีมูลค่าเพิ่ม และผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	18
ภาษีอากร	18
ความหมายของภาษีอากร.....	18
ประเภทภาษีอากร	18
วัตถุประสงค์ของการเก็บภาษีอากร	20
ฐานภาษี	21
การบริหารการจัดเก็บภาษี	21
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	22
เหตุผลและความจำเป็นในการนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้	22
โครงสร้างภาษีมูลค่าเพิ่ม	23
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	26
เปรียบเทียบสัดส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายได้ของรัฐบาล และสัดส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	27

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ผลของการนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้แทนการจัดเก็บภาษีการค้า	31
ความสำคัญของภาษีมูลค่าเพิ่มที่มีต่อการเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ ประเทศ	31
ความสำคัญของภาษีสรรพากรประเภทอื่นๆที่มีผลต่อการเสริมสร้างความเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจของประเทศ	33
บทที่ 4 วิธีดำเนินการศึกษา	35
ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	35
สมมติฐานการศึกษา	35
วิธีการศึกษาและแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา	36
บทที่ 5 ผลการศึกษา	39
ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวม ในประเทศ สาขาอุตสาหกรรมและสาขาการขยายส่งการขายปลีก	39
ผลการวิเคราะห์สัดส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายได้ของรัฐบาล และสัดส่วนรายได้ ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	40
ผลการศึกษาความสำคัญของภาษีมูลค่าเพิ่มต่อการเสริมสร้างความเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจของประเทศ	42
บทที่ 6 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	44
การสรุปผลการศึกษา	44
การอภิปรายผล	45
ข้อเสนอแนะ	46
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	47
บรรณานุกรม	48
ภาคผนวก	49
ประวัติผู้ศึกษา	64

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1	มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ จำแนกตามสาขาการผลิต ปี 2552 3
ตารางที่ 1.2	มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ จำแนกตามสาขาการผลิตสะสม ปี 2543 – 2552 5
ตารางที่ 3.1	รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มและรายได้ของรัฐบาล ในช่วงปี 2536-2552 29
ตารางที่ 3.2	สัดส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มและรายได้ของรัฐบาล ในช่วงปี 2536-2552 30
ตารางที่ 5.1	รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มและรายได้ของรัฐบาล ในช่วงปี 2543-2552 41
ตารางที่ 5.2	สัดส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มและรายได้ของรัฐบาล ในช่วงปี 2543-2552 42

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 ร้อยละของ GDP จำแนกตามสาขาการผลิต ปี 2552	4
ภาพที่ 1.2 ร้อยละของ GDP จำแนกตามสาขาการผลิต ปี 2543 - 2552	5

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการบริหารประเทศ รัฐบาลจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ เช่น รายจ่ายประจำ รายจ่ายเพื่อการลงทุน รายจ่ายเพื่อการซื้อสินค้าและบริการหรือจัดให้มีสินค้าและบริการสาธารณะต่างๆ ได้แก่ การใช้จ่ายเพื่อการสร้างถนน สะพาน อาคาร สำนักงาน สถานที่ราชการ โรงพยาบาล เป็นต้น ทำให้รัฐบาลต้องมีภาระในการจัดหารายได้ให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นทุกปี สำหรับประเทศไทยนั้น รายได้ที่สำคัญและถือเป็นรายได้หลักของรัฐบาล คือรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากร เมื่อพิจารณาจากแหล่งรายได้ของรัฐบาลในปี 2552 พบว่ารายได้จากการจัดเก็บภาษีอากร คิดเป็นร้อยละ 89.66 ของรายได้รวมทั้งหมด และหน่วยงานหลักที่จัดเก็บภาษีอากรได้สูงสุดคิดเป็นร้อยละ 67.60 ของรายได้รวมทั้งหมด คือกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง และประเภทภาษีที่จัดเก็บได้ในสัดส่วนสูงสุดของกรมสรรพากร คือภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่จัดเก็บได้คิดเป็นร้อยละ 38.92 ของรายได้ภาษีสรรพากร คิดเป็นร้อยละ 28.59 ของรายได้ภาษีอากรและคิดเป็นร้อยละ 25.64 ของรายได้รวมทั้งหมด รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มมีความสำคัญในด้านเป็นแหล่งรายได้ของรัฐบาลแล้วยังมีความสำคัญในด้านการใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายการคลังเพื่อเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

โดยทั่วไปการดำเนินนโยบายการคลังของประเทศมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. การรักษาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ คือการทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศซึ่งใช้เป็นเครื่องวัดอัตราการขยายตัวของการผลิตสินค้าและบริการในภาคเศรษฐกิจให้มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง
2. การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ คือการดูแลภาวะเศรษฐกิจให้มีความสมดุลทั้งในภาคการผลิต ภาคการเงิน ตลาดการค้า ตลาดการชำระเงิน และภาวะหนี้สินของประเทศ รวมถึงการป้องกันการเกิดปัญหาภาวะเงินเฟ้อหรือปัญหาการว่างงาน เป็นต้น
3. การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ คือการดำเนินนโยบายการคลังด้านต่างๆให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

4. การกระจายรายได้และทรัพย์สินอย่างเป็นธรรม คือพัฒนาเศรษฐกิจให้มีการกระจายความเจริญในด้านต่างๆ ไปสู่ประชาชนให้ทั่วถึงและเป็นธรรมยิ่งขึ้น เพื่อลดช่องว่างด้านรายได้ของประชาชน ทำให้เกิดความมั่นคงของรายได้ซึ่งจะส่งผลถึงการลดปัญหาทางสังคมและเพิ่มความมั่นคงของชาติมากขึ้น

ในการบริหารเพื่อการเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ที่ผ่านมารัฐบาลใช้ด้านนโยบายการคลังด้านภาษีซึ่งส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการปรับโครงสร้างและอัตราภาษีเพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการลงทุนของภาครัฐและเอกชน หรือส่งเสริมการออมของประชาชนเพื่อเป็นการสะสมทุนซึ่งเป็นที่มาของแหล่งเงินทุน ทั้งนี้เพื่อทำให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจ ด้วยการเลือกใช้มาตรการทางด้านภาษีในการกำหนดนโยบาย เช่น การยกเว้นภาษีดอกเบี้ยเงินฝากในบางกรณีเพื่อส่งเสริมให้มีการออม การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลกรณีการได้รับการส่งเสริมการลงทุน เป็นต้น

ในการดำเนินนโยบายการคลังด้านภาษี รัฐบาลได้นำภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax) มาใช้จัดเก็บแทนภาษีการค้า ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีทางอ้อมประเภทหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ซื้อสินค้าหรือรับบริการ โดยจัดเก็บจากมูลค่าส่วนที่เพิ่มขึ้นในแต่ละขั้นตอนของการผลิต การจำหน่ายหรือการให้บริการ นอกจากภาษีมูลค่าเพิ่มจะเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐบาลแล้ว ยังสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายการคลังของรัฐบาล โดยการกำหนดมาตรการต่างๆ เช่น การเพิ่มมูลค่าฐานภาษีของกิจการขนาดย่อมที่ได้รับการยกเว้นภาษีเพื่อส่งเสริมการผลิตสินค้า การลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อช่วยให้การใช้จ่ายภาคเอกชนหรือการลงทุนขยายตัว การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการนำเข้าเครื่องมือและอุปกรณ์ในการประกอบกิจการของธุรกิจอุตสาหกรรมเพื่อส่งเสริมการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม เป็นต้น การดำเนินการในด้านต่างๆดังกล่าว เป็นการสนับสนุนให้ภาคเศรษฐกิจเกิดการขยายตัวอย่างต่อเนื่องและเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

การศึกษาการดำเนินนโยบายการคลังของรัฐบาลโดยใช้นโยบายการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นเรื่องที่น่าสนใจ ทำให้ผู้ศึกษาต้องการศึกษาในครั้งนี้อยู่ โดยเฉพาะศึกษาเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มของรัฐบาลกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในสองสาขาการผลิต คือ 1) สาขาอุตสาหกรรม และ 2) สาขาการขนส่ง การขายปลีก เนื่องจากผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศทั้งสองสาขานี้ มีสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสูงสุดสองอันดับแรก จากตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศปี 2552 ซึ่งประกอบด้วยสาขาการผลิตทั้งสิ้น 16 สาขาการผลิต จะเห็นได้ว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ สาขาอุตสาหกรรมและสาขาการขายส่งการขายปลีกมีมูลค่ารวม 4,365.747 พันล้านบาท มีสัดส่วนร้อยละ ในผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศรวมกันสูงถึงร้อยละ 48.25 รายละเอียดปรากฏในตารางที่ 1.1 และ

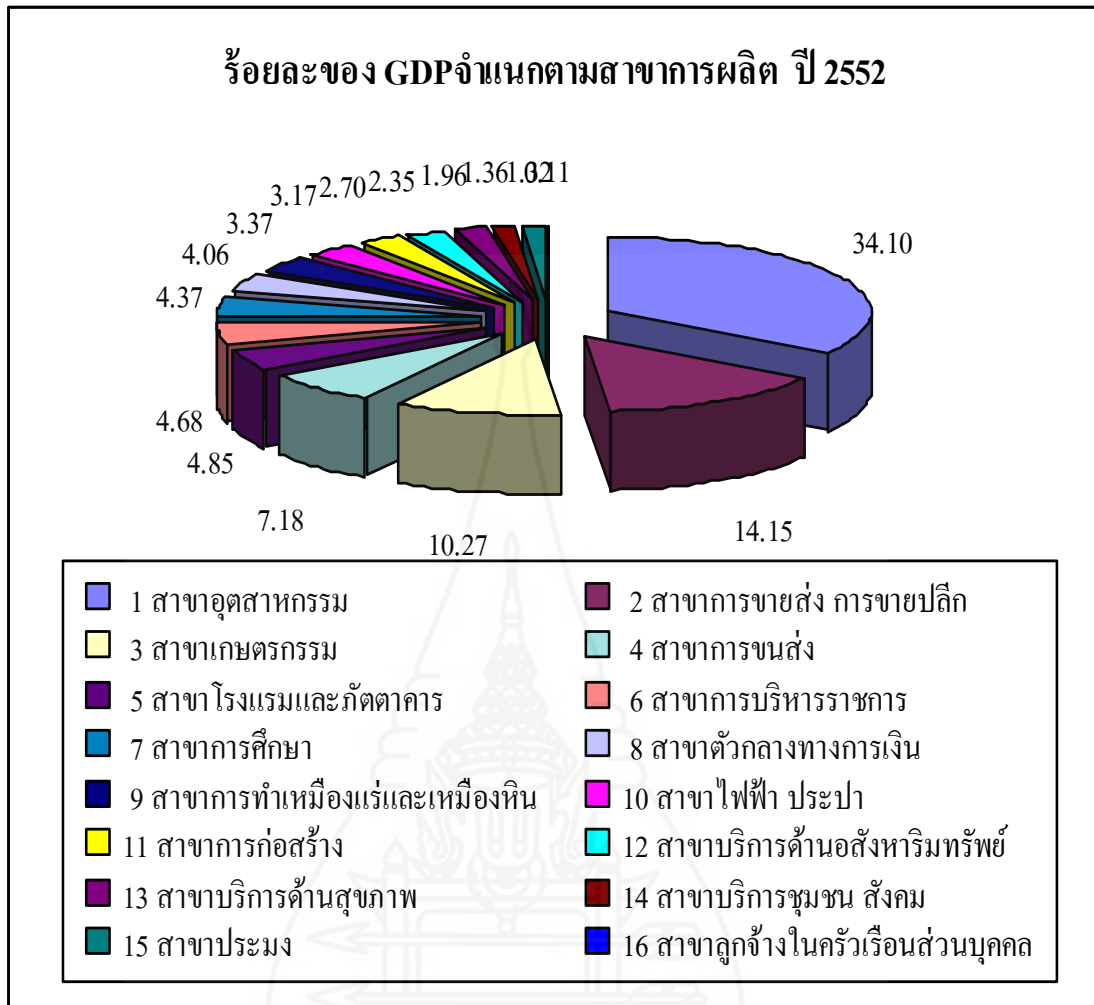
ภาพที่ 1.1 และตั้งแต่ปี 2543 – 2552 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาอุตสาหกรรมและสาขาการ
ขายส่งการขายปลีก มีมูลค่ารวม 34,379.350 พันล้านบาท มีสัดส่วนร้อยละในผลิตภัณฑ์มวลรวมใน
ประเทศรวมกันสูงถึงร้อยละ 49.45 รายละเอียดปรากฏในตารางที่ 1.2 และภาพที่ 1.2

ตารางที่ 1.1 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ จำแนกตามสาขาการผลิต ปี 2552

หน่วย : พันล้านบาท

ลำดับที่	สาขาการผลิต	GDP ปี 2552	ร้อยละ GDP ปี 2552
1	สาขาอุตสาหกรรม	3,085.633	34.10
2	สาขาการขายส่ง การขายปลีก	1,280.114	14.15
3	สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ฯ	929.739	10.27
4	สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าฯ	649.765	7.18
5	สาขาโรงแรมและภัตตาคาร	438.583	4.85
6	สาขาการบริหารราชการแผ่นดินฯ	423.796	4.68
7	สาขาการศึกษา	395.219	4.37
8	สาขาตัวกลางทางการเงิน	367.133	4.06
9	สาขาการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	304.837	3.37
10	สาขาไฟฟ้า ประปา และโรงแยกแก๊ส	287.065	3.17
11	สาขาการก่อสร้าง	243.938	2.70
12	สาขาบริการด้านสังหาริมทรัพย์ฯ	212.829	2.35
13	สาขาบริการด้านสุขภาพฯ	177.777	1.96
14	สาขาบริการชุมชน สังคมฯ	123.224	1.36
15	สาขาประมง	119.859	1.32
16	สาขาลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	10.143	0.11
	รวม	9,049.650	100.00

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

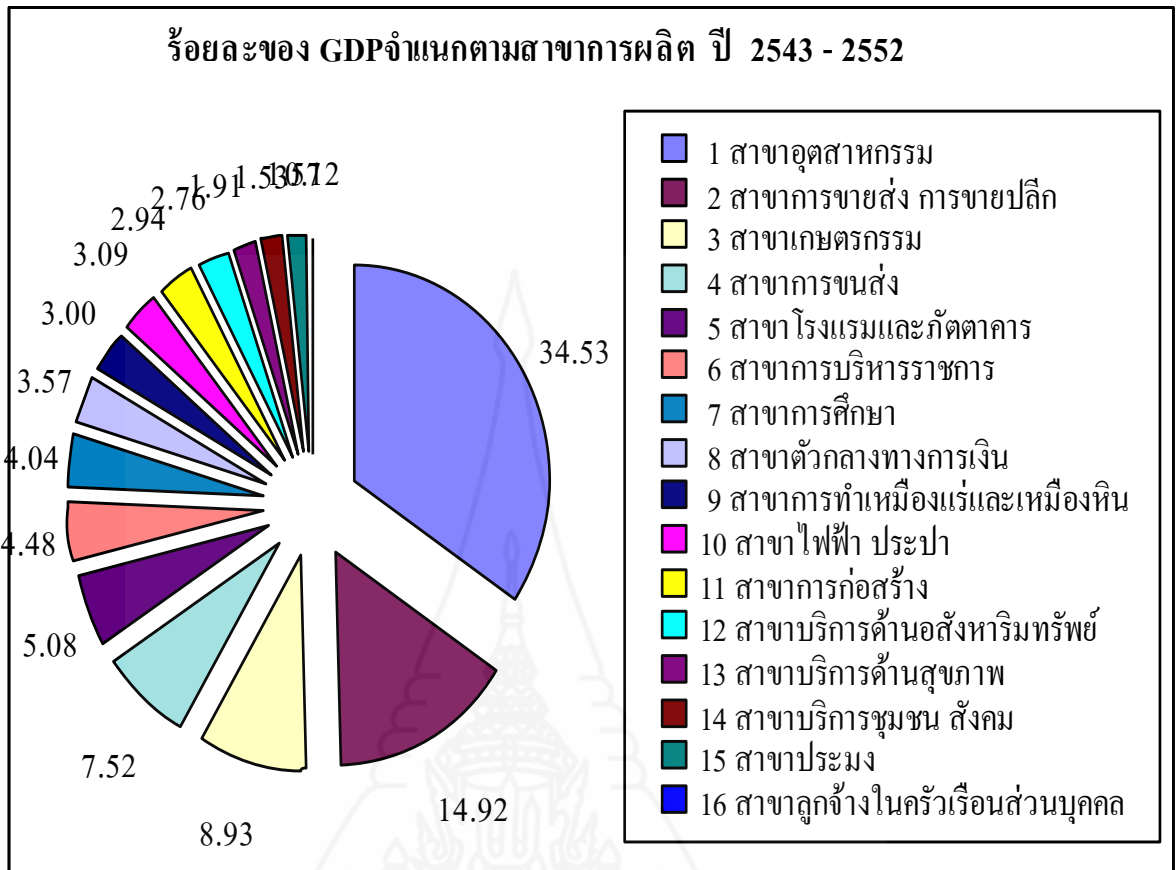
ภาพที่ 1.1 ร้อยละของ GDP จำแนกตามสาขาการผลิต ปี 2552

ตารางที่ 1.2 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ จำแนกตามสาขาการผลิตสะสม ปี 2543 - 2552

หน่วย : พันล้านบาท

ลำดับที่	สาขาการผลิต	GDP ปี 2543 - 2552	ร้อยละ GDP ปี 2543 - 2552
1	สาขาอุตสาหกรรม	24,006.139	34.53
2	สาขาการขนส่ง การขายปลีก	10,373.211	14.92
3	สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ฯ	6,208.830	8.93
4	สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าฯ	5,228.368	7.52
5	สาขาโรงแรมและภัตตาคาร	3,532.172	5.08
6	สาขาการบริหารราชการแผ่นดินฯ	3,110.967	4.48
7	สาขาการศึกษา	2,811.384	4.04
8	สาขาตัวกลางทางการเงิน	2,480.384	3.57
9	สาขาการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	2,085.875	3.00
10	สาขาไฟฟ้า ประปา และโรงแยกแก๊ส	2,148.244	3.09
11	สาขาการก่อสร้าง	2,042.714	2.94
12	สาขาบริการด้านสังหาริมทรัพย์ฯ	1,915.465	2.76
13	สาขาบริการด้านสุขภาพฯ	1,328.933	1.91
14	สาขาบริการชุมชน สังคมฯ	1,066.149	1.53
15	สาขาประมง	1,094.759	1.57
16	สาขาลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	84.117	0.12
	รวม	69,517.711	100.00

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาพที่ 1.2 ร้อยละของ GDP จำแนกตามสาขาการผลิต ปี 2543 - 2552

วัตถุประสงค์การศึกษา

การศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสอง สาขาการผลิต คือสาขาอุตสาหกรรมและสาขาการขายส่งการขายปลีก
2. ศึกษาสัดส่วนของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายได้ของรัฐบาล และสัดส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ
3. ศึกษาความสำคัญของภาษีมูลค่าเพิ่มที่มีต่อการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

สมมติฐานการศึกษา

การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ได้กำหนดสมมติฐานความสัมพันธ์ของตัวแปร ดังนี้

รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาอุตสาหกรรมและสาขาการขนส่งการขายปลีก กล่าวคือ เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาอุตสาหกรรมและสาขาการขนส่งการขายปลีกเพิ่มขึ้น จะมีผลให้รายได้จากการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเพิ่มขึ้น โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่หรือเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาอุตสาหกรรมและสาขาการขนส่งการขายปลีกลดลงจะมีผลให้รายได้จากการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มลดลง

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในครั้งนี้ จะศึกษาถึงเฉพาะความสัมพันธ์ของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสองสาขาการผลิต คือสาขาอุตสาหกรรมและสาขาการขนส่งการขายปลีก โดยใช้ข้อมูลรายไตรมาส ในช่วงปี 2543 – 2552 รวม 40 ไตรมาส

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาษีอากร หมายถึง สิ่งที่รัฐบาลบังคับจัดเก็บจากประชาชน มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม โดยมีได้มีสิ่งตอบแทนโดยตรงแก่ผู้เสียภาษี ภาษีอากรมีลักษณะเป็นการบังคับเก็บ ประชาชนทุกคนเป็นผู้รับผิดชอบในการเสียภาษี
2. รายได้ของรัฐบาล หมายถึง เงินที่ได้จากการเก็บภาษีอากร กำไรจากรัฐวิสาหกิจ ค่าธรรมเนียมและรายได้เบ็ดเตล็ดอื่น ๆ ในระยะเวลาหนึ่งปี
3. รายได้ภาษีอากร หมายถึง รายได้ที่รัฐบาลบังคับเก็บจากประชาชนผู้มีรายได้เพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมของรัฐบาลเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม เช่น การใช้จ่ายด้านงบประมาณหรือการลงทุน เป็นต้น และหน่วยงานที่มีภารกิจจัดเก็บรายได้ภาษีอากรให้แก่รัฐคือ กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากร

4. รายได้ภาษีสรรพากร หมายถึง รายได้จากภาษีที่กรมสรรพากรจัดเก็บ รวมถึงภาษีที่หน่วยงานอื่นจัดเก็บให้กรมสรรพากร ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีการค้า ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีเงินได้ปิโตรเลียมและอากรแสตมป์

5. ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ หรือ Gross Domestic Product (GDP) หมายถึง มูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นภายในประเทศในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง

6. สาขาการผลิต หมายถึงสาขาการผลิตต่างๆ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนด จำแนกออกเป็น 16 สาขา คือ 1) สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ 2) สาขาประมง 3) สาขาการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน 4) สาขาอุตสาหกรรม 5) สาขาไฟฟ้า ประปา และโรงแยกแก๊ส 6) สาขาการก่อสร้าง 7) สาขาการขนส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน 8) สาขาโรงแรมและภัตตาคาร 9) สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม 10) สาขาตัวกลางทางการเงิน 11) สาขาบริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ 12) สาขาการบริหารราชการแผ่นดิน การป้องกันประเทศและการประกันสังคมภาคบังคับ 13) สาขาการศึกษา 14) สาขาบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ 15) สาขาบริการชุมชน สังคม และส่วนบุคคลอื่น ๆ และ 16) สาขาถูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล

7. สาขาอุตสาหกรรม หมายถึงผลผลิตจากกิจกรรมการผลิตของหน่วยผลิตโดยการนำปัจจัยการผลิตขั้นปฐม มาใช้ในการเปลี่ยนรูปวัตถุดิบ (สินค้าและบริการต่างๆ ที่นำมาใช้ ในขบวนการผลิต) เพื่อให้ได้ผลผลิตในรูปสินค้าหรือบริการชนิดใหม่ กิจกรรมการผลิตครอบคลุมถึงกิจกรรมการผลิตของสถานประกอบการที่ดำเนินการเกี่ยวกับการผลิตสินค้า (goods) ซึ่งหมายถึง การนำวัตถุดิบมาใช้ประกอบ ผสม ต่อเติม หรือเปลี่ยนสภาพเพื่อให้เป็นผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ และยังรวมถึงการประกอบชิ้นส่วน การบริการต่อเติม การตัดแปลง และการซ่อมแซมเครื่องจักรเครื่องมือต่างๆ ลักษณะการดำเนินงานอุตสาหกรรม ครอบคลุมกิจกรรมการผลิตที่ใช้เครื่องจักรกล ใช้เคมีภัณฑ์ หรือใช้แรงงาน โดยมีสถานประกอบการเป็นโรงงาน โรงเรือน หรือภายในบ้านอยู่อาศัย

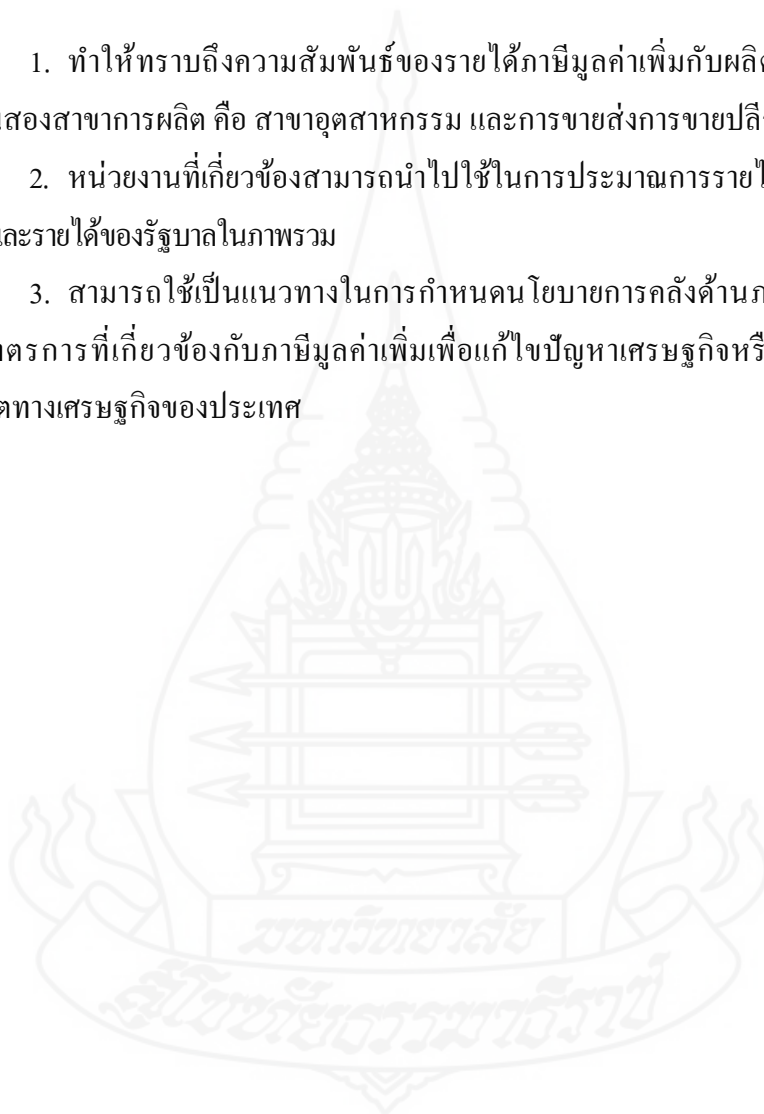
8. สาขาการขายส่ง ขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคล หมายถึง ผลผลิตจากกิจกรรมการผลิตของหน่วยผลิตเกี่ยวกับการขายส่งของ พ่อค้าขายส่งสินค้า ผู้ส่งสินค้าเข้า ผู้ส่งสินค้าออก นายหน้าซื้อขายสินค้า การขายปลีกสินค้าให้แก่ประชาชน รวมถึงการบำรุงรักษาซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ และของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน

9. ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) หมายถึง การขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ภายในระบบเศรษฐกิจหนึ่ง โดยทั่วไปวัดได้จากการเพิ่มขึ้นของมูลค่าที่แท้จริงของผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้น(GDP) ถ้า GDP เพิ่มขึ้นแสดงว่าสินค้าและบริการ

ที่ผลิตขึ้นได้ในปีนั้นมากกว่าในปีก่อน การขยายตัวดังกล่าวอาจเกิดขึ้นเนื่องจากระบบเศรษฐกิจมีผลิตภาพหรือปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในสองสาขาการผลิต คือ สาขาอุตสาหกรรม และการขายส่งการขายปลีก
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการประมาณการรายได้การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มและรายได้ของรัฐบาลในภาพรวม
3. สามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการคลังด้านภาษีมูลค่าเพิ่มและกำหนดมาตรการที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจหรือเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความสัมพันธ์ของรายได้ภายในมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดเก็บภาษีอากรเพื่อนำมาใช้จ่ายของรัฐบาลนั้น จะมีผลกระทบต่อระดับรายได้ การบริโภค การลงทุน การนำเข้าและการส่งออก รวมทั้งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศ ดังนั้น การกำหนดนโยบายการจัดเก็บภาษีอากรให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์และกิจกรรมทางเศรษฐกิจจะมีผลต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นจะต้องมีวิธีการจัดเก็บภาษีที่ดี เหมาะสม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ในการจัดเก็บภาษีอากรให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพนั้น มีผู้ให้แนวความคิดที่แตกต่างกัน ดังนี้

1.1 แนวคิดพาณิชย์นิยม (Mercantilism) ตามแนวคิดของนักพาณิชย์นิยมเห็นว่าการจัดเก็บภาษีอากรให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพนั้น รัฐบาลควรส่งเสริมด้านการส่งออกและการนำเข้า โดยการใช้วิธีการเก็บภาษีศุลกากร (Tariffs) การให้โควต้า การให้เงินอุดหนุน ภาษีประเภทต่างๆ เพื่อที่จะทำให้ได้เปรียบดุลการค้า (Favorable Balance of trade) นอกจากนี้รัฐบาลอาจจะเข้าไปแทรกแซงด้วยการกระตุ้นการผลิต หรือการใช้กฎเกณฑ์ทางการค้าระหว่างประเทศ การใช้ภาษีคุ้มครอง (Protective duties) ด้วยการสนับสนุนการนำเข้าวัตถุดิบราคาถูกมาใช้ในการผลิตสินค้าเพื่อส่งออก โดยสรุปแล้วแนวคิดนี้เห็นว่า รัฐควรเข้าไปส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเอกชนโดยใช้วิธีการทางภาษีเพื่อทำให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจ

1.2 แนวคิดชนชาตินิยมหรือแนวคิดสำนักฟิสิกส์ (Physiocrats) สำนักนี้มีแนวคิดที่ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดพาณิชย์นิยมที่ว่าการค้าระหว่างประเทศนำประเทศไปสู่ความมั่นคง โดยเห็นว่าปัจจัยที่ดินเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญที่สุดและการเกษตรเป็นที่มาของโภภทรัพย์หรือความมั่นคงของประเทศ เนื่องจากการเกษตรจะเป็นอาชีพเพียงอาชีพเดียวที่จะทำให้เกิดผลผลิตส่วนเกินหรือผลผลิตสุทธิแก่ประเทศ ดังนั้น สวัสดิการทางเศรษฐกิจของประเทศจึงขึ้นอยู่กับเกษตรและยังเห็นว่า รัฐไม่ควรออกกฎข้อบังคับต่างๆเกี่ยวกับเรื่องการค้าและอุตสาหกรรม เนื่องจาก จะเป็นการกีดขวางกระแสการไหลของรายได้และผลผลิตของระบบเศรษฐกิจที่ต้องพึ่งพากัน

สรุปแล้วสำนักนี้มีแนวคิดว่าการจัดเก็บภาษีในอัตราที่สูงมากเกินไปจะมีผลกระทบต่อ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ

1.3 แนวคิดเสรีนิยม (Laissez-faire) แนวคิดนี้สนับสนุนให้เอกชนมีเสรีภาพในการประกอบการ โดยที่รัฐบาลเข้าไปเกี่ยวข้องน้อยที่สุด โดย David Hume (1711-1776) เป็นผู้สนับสนุนนโยบายการค้าแบบเสรี โดยเชื่อในกลไกเศรษฐกิจซึ่งจะทำงานโดยอัตโนมัติและทำให้เศรษฐกิจดำเนินไปได้ด้วยดี โดยเชื่อว่ากลไกอัตโนมัตินี้จะดีกว่าการที่รัฐเข้ามาควบคุม สรุปแล้วสำนักนี้มีแนวคิดว่าการที่รัฐบาลเรียกเก็บภาษีมากเกินไปจะมีผลกระทบต่อแรงจูงใจในการทำงานและไม่เป็นผลดีต่อผู้ประกอบการ นั่นคือ การเพิ่มอัตรารายได้จะทำให้รายได้ลดลง จึงเสนอให้รัฐบาลหารายได้จากภาษีหลายๆประเภทเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่รัฐ

2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับโครงสร้างภาษี

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างภาษีที่มีผลต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจซึ่งมีผลต่อเนื่องต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศนั้น มีหลากหลายแนวคิด ทฤษฎี ในที่นี้จะกล่าวถึง แนวคิดของจอห์น ดิว และทฤษฎีของฮินริช

2.1 แนวคิดของจอห์น ดิว (John f. Due) ตามแนวคิดนี้โครงสร้างภาษีที่ดีและเหมาะสมกับประเทศกำลังพัฒนา ควรมีลักษณะดังนี้

2.1.1 โครงสร้างภาษีอากรที่เหมาะสม ควรจะส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บต้องสามารถลดการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยของประชาชนได้ มุ่งส่งเสริมให้มีการออมและสามารถจูงใจให้มีการลงทุนมากขึ้น โครงสร้างภาษีที่ดีและเหมาะสม ควรสามารถลดการนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภค โดยเฉพาะสินค้าฟุ่มเฟือยที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่ช่วยส่งเสริมให้มีการนำเข้าสินค้าประเภททุนที่จำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

2.1.2 โครงสร้างภาษีที่ดี ควรส่งผลกระทบต่อกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ น้อยที่สุดและควรส่งเสริมการจัดสรรการลงทุนไปยังสาขาการผลิตที่มีความต้องการการส่งเสริมการลงทุนมากขึ้น โครงสร้างภาษีที่ดีควรจูงใจให้มีการนำเงินไปใช้เพื่อการลงทุนแทนการเก็บออมไว้ และไม่ควรมีส่งเสริมเงินทุนไหลออกนอกประเทศ

2.1.3 โครงสร้างภาษีที่ดี ควรสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจ และลดผลกระทบของภาษีหน่วยสุดท้ายให้น้อยที่สุด เช่นภาษีที่จัดเก็บจากรายได้ ไม่ควรจัดเก็บอัตราสุดท้ายที่สูงเกินไปเพราะจะทำให้แรงจูงใจในการทำงาน

2.1.4 โครงสร้างภาษีที่ดี ควรจะมีบทบาทสำคัญในการควบคุมพฤติกรรมกรรมการบริโภค ของประชาชน เช่น การเก็บภาษีการบริโภคที่มีความยืดหยุ่นต่อรายได้ค่อนข้างสูง

2.1.5 โครงสร้างภาษีควรเป็นที่ยอมรับของสังคม มีความยุติธรรมและมีความเสมอภาคในการเสียภาษี

จอห์น ดิว สรุปรว่า โครงสร้างภาษีที่ดีไม่ควรมุ่งผลจากการใช้ภาษีเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจมากเกินไปเพราะโครงสร้างภาษีเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจ ดังนั้น การวางกรอบโครงสร้างภาษีควรกระทำอย่างระมัดระวังและละเอียดรอบคอบ โดยจะต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพในการบริหารการจัดเก็บภาษีให้มีความเหมาะสม

2.2 ทฤษฎีของฮินริช (Hinrichs) ได้อธิบายว่าโครงสร้างภาษีของประเทศจะเปลี่ยนแปลงไปตามกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยแบ่งโครงสร้างภาษีออกเป็น 3 ช่วง คือ

2.2.1 โครงสร้างภาษีในช่วงสังคมดั้งเดิม รายรับของรัฐตามโครงสร้างภาษีในช่วงสังคมดั้งเดิมนั้น ส่วนใหญ่มาจากแหล่งรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีอากร ได้แก่ เครื่องบรรณาการ ค่าเช่าที่ดิน ส่วนรายได้จากภาษีอากรแบ่งออกเป็นภาษีทางตรง ได้แก่ ภาษีรัชชูปการ อากร ส่วย ภาษีที่ดิน ส่วนภาษีทางอ้อม ได้แก่ ภาษีศุลกากร อากรสรรพสามิต ภาษีโภคภัณฑ์ เป็นต้น

2.2.2 โครงสร้างภาษีในช่วงสังคมมีการเปลี่ยนแปลง รายได้จากภาษีอากรเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญ สำหรับโครงสร้างภาษีในช่วงนี้ ปรากฏว่าภาษีทางตรงมีความสำคัญลดลง ในขณะที่ภาษีทางอ้อมแบบใหม่ เช่น ภาษีการค้า มีความสำคัญมากขึ้น โดยภาษีทางอ้อมแบบเดิมบางประเภทลดความสำคัญลง เช่น ภาษีศุลกากร และในระยะต่อมา ปรากฏว่ารายรับจากภาษีทางอ้อมมีความสำคัญมากที่สุด

2.2.3 โครงสร้างภาษีในช่วงสังคมสมัยใหม่ ในช่วงนี้รายรับจากภาษีของรัฐบาลขึ้นอยู่กับความจำเป็นของการใช้จ่ายของรัฐบาล เช่น ความจำเป็นในการนำเงินมาใช้จ่ายการป้องกันประเทศในช่วงการเกิดสงคราม ทำให้รัฐบาลต้องจัดหารายได้ให้เพียงพอต่อรายจ่าย และรัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อแหล่งรายได้จากภาษีเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะภาษีทางตรง คือ ภาษีที่จัดเก็บจากเงินได้สุทธิของบุคคลและองค์กรธุรกิจ ส่วนภาษีทางอ้อม คือ ภาษีโภคภัณฑ์ ภาษีการค้า ภาษีสรรพสามิต

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เชาวเรศ บุญจันทร์ (2535) ศึกษาเรื่อง บทบาทของภาษีอากรในด้านความสามารถในการทำรายได้ให้แก่รัฐบาลและความสามารถในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการใช้มาตรการทางภาษีอากรว่าสามารถบรรลุนในการเพิ่มรายได้ให้แก่รัฐหรือไม่ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำคัญของภาษีอากรว่า มีบทบาทต่อการทำรายได้ให้รัฐบาลและมีความสามารถในด้าน

การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอย่างไร การใช้มาตรการทางภาษีในแต่ละประเภทภาษีสามารถบรรลุผลในการทำรายได้ให้แก่รัฐบาลเพิ่มขึ้นหรือลดลง วิธีการศึกษาโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิรายปีเกี่ยวกับรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2523 - 2533 วิเคราะห์หาค่าความไหวตัวตัวของภาษีอากรต่อรายได้และค่าความยืดหยุ่นของภาษีอากรต่อรายได้ ครอบคลุมทั้งภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีการค้า ภาษีสรรพสามิต อากรขาเข้าและภาษีอากรรวม โดยทำการประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (ordinary least square) และขจัดผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงมาตรการภาษีอากรออกจากการเปลี่ยนแปลง ของรายได้ภาษีอากร โดยวิธี dummy variable method

ผลการศึกษา พบว่า ภาษีอากรทุกประเภทมีความไหวตัวและค่าความยืดหยุ่นมากกว่าหนึ่ง แสดงว่า ระบบและโครงสร้างภาษีมีความสามารถทั้งด้านการทำรายได้ให้แก่รัฐบาล และมีความสามารถในด้านการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ส่วนผลการใช้มาตรการทางภาษีในแต่ละประเภทภาษีสามารถบรรลุผลในการทำรายได้ให้แก่รัฐบาลเพิ่มขึ้น ยกเว้น ภาษีเงินได้นิติบุคคล และอากรขาเข้า แต่เมื่อวิเคราะห์ผลจากการใช้มาตรการภาษีอากรรวมทั้งระบบ การใช้มาตรการภาษีไม่ก่อให้เกิดผลในการช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่รัฐบาลแต่ประการใด

ณัฐรุฒิ ติทธิสมาน (2543) ศึกษาเรื่อง ผลกระทบจากภาษีมูลค่าเพิ่มต่อการเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจของประเทศไทย วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาโครงสร้างของการจัดเก็บภาษีอากรของประเทศไทยและการประมาณค่าความยืดหยุ่นของภาษีทางอ้อมแต่ละประเภท วิธีการศึกษาโดยใช้ข้อมูลรายไตรมาสของภาษีมูลค่าเพิ่มและผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในช่วงปี 2536-2542 นำไปวิเคราะห์โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรม SPSS ผลการศึกษา พบว่า จากโครงสร้างของการจัดเก็บภาษีอากรของประเทศไทยประกอบด้วยภาษีทางตรงและภาษีทางอ้อม การประมาณค่าความยืดหยุ่นของภาษีทางอ้อมแต่ละประเภท พบว่า ภาษีอากรขาเข้า ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีการค้าเฉพาะอย่าง เงินกำไรจากกิจการผูกขาด เงินค่าธรรมเนียม และภาษีอื่นๆ แสดงค่าความยืดหยุ่นน้อยกว่าหนึ่งและมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนค่าความยืดหยุ่นของภาษีมูลค่าเพิ่มต่อจำนวนภาษีทางอ้อมมีค่าเท่ากับ 0.823 ค่าความยืดหยุ่นของภาษีทางอ้อมต่อภาษีทั้งหมด มีค่าเท่ากับ 0.626 และมีนัยสำคัญทางสถิติ เพราะเป็นการจัดเก็บจากผู้บริโภคสินค้าและบริการซึ่งมีจำนวนมาก ทางด้านความยืดหยุ่นและความสัมพันธ์ของจำนวนเงินภาษีทั้งหมดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ พบว่ามีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ -3.842 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ทางด้านการประมาณผลกระทบจากภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ พบว่ามีค่าเท่ากับ -1.960 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับผลกระทบจากภาษีทั้งหมด เนื่องจากภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นการลดอำนาจการซื้อของผู้บริโภค

และผู้ผลิต ทำให้ไม่สามารถทำการผลิตได้เต็มที่ เพราะกำไรส่วนหนึ่งถูกหักเป็นค่าภาษี ทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจช้าลง

รัตนาวรรณ ดวงแก้ว(2545) ศึกษาเรื่อง บทบาทของภาษีสรรพากรกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างรายได้ภาษีของประเทศไทยในช่วงปี 2493-2543 และเพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จากภาษีอากรกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในแต่ละสาขาการผลิต โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีสรรพากรกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษีสรรพากรแต่ละประเภทกับผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศในแต่ละสาขาการผลิตว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร วิธีการศึกษาใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนาและวิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณด้วยสมการถดถอยพหุคูณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS ผลการศึกษา พบว่า เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในแต่ละสาขาการผลิตเพิ่มสูงขึ้น จะส่งผลทำให้การจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาลเพิ่มสูงขึ้น คือ สาขาการค้าส่งและการค้าปลีกจะมีผลต่อการจัดเก็บภาษีสรรพากร ภาษีการค้า และภาษีมูลค่าเพิ่ม สาขาอุตสาหกรรมจะมีผลต่อภาษีอากร ดังเห็นได้จาก ความยืดหยุ่นรายได้ภาษีต่อสาขาการผลิตมีค่ามากกว่า 1 เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อสาขาที่อยู่อาศัย ภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสาขาการบริการ ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อสาขาการค้าส่งและการค้าปลีกและภาษีสรรพากรเฉพาะต่อสาขาการเกษตร ซึ่งมีความยืดหยุ่น 1.073, 2.006, 2.131 และ 1.420 ตามลำดับ

ในการศึกษาถึงภาษีอากรกับกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย พบว่ารายได้จากภาษีอากรและภาษีสรรพากรมีแนวโน้มสูงขึ้นในทิศทางเดียวกับผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ สำหรับบทบาทของภาษีสรรพากรต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย พบว่า ภาษีสรรพากรมีบทบาทในการหารายได้ให้แก่รัฐบาลเพิ่มขึ้นจากเดิมจนสามารถทำรายได้ให้รัฐบาลเป็นอันดับหนึ่ง และยังมีส่วนในการพัฒนาประเทศ เช่น การนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้แทนภาษีการค้า การลดหรือยกเว้นภาษี การออกมาตรการช่วยเหลือทางด้านภาษีให้แก่กิจการบางประเภทที่รัฐต้องการส่งเสริม การที่รัฐบาลจัดเก็บภาษีอากรเพิ่มสูงขึ้นนั้น ยังขึ้นอยู่กับตัวแปร อื่นอีกหลายตัวแปร เช่น ความพยายามในการจัดเก็บภาษีของรัฐบาล จำนวนประชากรที่เพิ่มสูงขึ้น และประชาชนมีความสนใจในการเสียภาษีมากขึ้น

ทัศนีย์ สิงหนาท (2546) ศึกษาเรื่อง บทบาทภาษีสรรพากรต่อการทำรายได้ให้รัฐ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างที่สำคัญของระบบภาษีสรรพากรและวิเคราะห์บทบาทภาษีด้านความสามารถในการทำรายได้ให้รัฐ รวมทั้งวิเคราะห์บทบาทของภาษีด้านความสามารถในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ วิธีการศึกษาใช้ข้อมูลทุติยภูมิรายปีของการจัดเก็บภาษีและข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศตั้งแต่ปีงบประมาณ 2530 ถึงปี 2544 โดยวิธีการวิเคราะห์สัดส่วนภาษีสรรพากรเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศและค่าสัดส่วนภาษีแต่

ละประเภทเทียบกับภาษีสรรพากรรวม รวมทั้งทำการหาค่าความไหวตัวของภาษีอากรเพื่อศึกษาความสามารถในการทำรายได้ให้รัฐและหาค่าความยืดหยุ่นภาษีอากร เพื่อศึกษาความสามารถในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ผลการศึกษาพบว่า ภาษีมูลค่าเพิ่มมีค่าสัดส่วนต่อภาษีสรรพากรรวมและค่าสัดส่วนภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ(GDP) สูงสุด รองลงมาคือภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามลำดับ และจากการวิเคราะห์ค่าสัดส่วนแต่ละประเภทภาษีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ พบว่า ค่าสัดส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และลดลงสอดคล้องกับการเจริญเติบโตและถดถอยของเศรษฐกิจ สำหรับค่าสัดส่วนของ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย และค่าสัดส่วนของภาษีมูลค่าเพิ่มต่อภาษีสรรพากรมีแนวโน้มค่อนข้างคงที่ในช่วงภาวะเศรษฐกิจขยายตัว แต่กลับมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นในช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำ สาเหตุเนื่องมาจากการใช้มาตรการภาษีของรัฐเพื่อเพิ่มรายได้ให้เพียงพอกับความจำเป็นในการใช้จ่ายของรัฐ

ในส่วนของผลการศึกษาความไหวตัวของภาษีอากร พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของความไหวตัวของ ภาษีอากรต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีค่ามากกว่าทุกประเภทภาษีรวมทั้งภาษีสรรพากรรวม แสดงว่าโครงสร้างระบบภาษีสรรพากรมีความสามารถทำรายได้ให้รัฐได้ดี และภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีที่มีโครงสร้างที่ทำให้ระบบภาษีมีความสามารถในการทำรายได้ให้แก่รัฐได้ดีที่สุด รองลงมาคือภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สำหรับผลการศึกษาความยืดหยุ่นของภาษีพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความยืดหยุ่นของภาษีอากรต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมีค่ามากกว่าทุกประเภทภาษีรวมทั้งภาษีสรรพากรรวม แสดงว่า โครงสร้างระบบภาษีสรรพากรมีความสามารถในการช่วยรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศได้ดีและภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีที่มีโครงสร้างที่ทำให้ระบบภาษีมีความสามารถในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจได้ดีที่สุด รองลงมาคือภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

มยุรี สุรินทร์ (2546) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีอากรของกรมสรรพากรกับรายได้ประชาชาติ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีสรรพากรกับรายได้ประชาชาติ โดยใช้ข้อมูลทศนิยมรายปีภาษีและรายได้ไตรมาสในช่วงระหว่างปี 2523-2545

ผลการศึกษาโครงสร้างการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากร พบว่า ก่อนที่จะมีการนำภาษี มูลค่าเพิ่มมาใช้ภาษีการค้ำมีสัดส่วนต่อภาษีสรรพากรรวมสูงสุดและหลังจากมีการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ ภาษีที่มีสัดส่วนต่อภาษีสรรพากรรวมสูงสุดคือภาษีมูลค่าเพิ่มรองลงมาคือภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามลำดับ สำหรับสัดส่วนภาษีสรรพากรรวมต่อรายได้ของรัฐบาล พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยตลอดและสัดส่วนภาษีทางตรงต่อรายได้ของรัฐบาลอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ

ส่วนผลการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีสรรพากรรวมแยกประเภทกับรายได้ประชาชาติและองค์ประกอบของรายได้ประชาชาติด้านต่างๆ พบว่า การใช้ข้อมูลรายปีให้ผลการวิเคราะห์รายปีได้ผลดีกว่ารายได้ไตรมาส และจากแบบจำลองที่ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีสรรพากรกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ พบว่า รายได้จากภาษีสรรพากรรวม รายได้จากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา รายได้จากภาษีเงินได้นิติบุคคล รายได้จากภาษีการค้า (ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ) และรายได้จากอากรแสตมป์ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

ปริณดา สุทิน(2546) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้รัฐบาลและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย วัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาโครงสร้างรายได้ภาครัฐบาล 2) ศึกษาผลการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจต่อรายได้ภาครัฐ และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์รายได้รัฐบาลกับมูลค่าการนำเข้า วิธีการศึกษาใช้วิธีการประยุกต์แบบจำลองการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจด้านอุปสงค์และทฤษฎีภาษีอากร โดยการกำหนดรูปแบบของรายได้รัฐบาลผ่านตัวแปรการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การศึกษานี้ใช้ข้อมูลทศวรรษปฏิทินในช่วงปี 2513 ถึงปี 2542 ใช้วิธีการประมาณค่าความสัมพันธ์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (ordinary least square)

ผลการศึกษา พบว่า รายได้ภาครัฐบาลมาจากภาษีอากรมากที่สุด โดยเฉพาะการจัดเก็บภาษีจากกรมสรรพากร รองลงมาคือกรมสรรพาสาimitและศุลกากรตามลำดับ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยมาจากการลงทุน การบริ โภคและมูลค่าการส่งออกที่เพิ่มสูงขึ้นรัฐบาลจึงมีรายได้จากการเก็บภาษีจากฐานภาษีต่างๆเพิ่มมากขึ้น ในการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ พบว่ารายได้รัฐบาลมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับกับการบริ โภคภาคเอกชน การลงทุนภายในประเทศ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการส่งออก ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 ขณะที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศและมูลค่าการนำเข้าไม่มีความสัมพันธ์กับรายได้ภาครัฐบาล ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจะมีผลต่อรายได้ภาครัฐบาล โดยมีผลกระทบผ่านตัวแปรการลงทุนภายในประเทศ การบริ โภคของภาคเอกชน และมูลค่าการส่งออกในทิศทางเดียวกัน เนื่องมาจากฐานภาษีที่จัดเก็บมีความเกี่ยวข้องกับตัวแปร เหล่านี้ ส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับรายได้รัฐบาลและมูลค่าการนำเข้าไม่มีความสัมพันธ์กับรายได้ภาครัฐบาล อาจเนื่องมาจากการผิดพลาดในการคำนวณด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด

สรุปล จากการทบทวนแนวคิดทางทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา พบว่า ภาษีอากรที่รัฐบาลจัดเก็บมีบทบาทที่สำคัญต่อรายได้ของรัฐที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยภาษีอากรจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับรายได้ประชาชาติ ดังเช่น ผลการศึกษา

ของชาวเรศ บุญจันทร์ พบว่า ระบบและโครงสร้างภาษีมีผลต่อความสามารถในการเป็นแหล่ง รายได้ให้แก่รัฐและมีผลต่อการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ แต่การใช้มาตรการทางภาษีจะมี ผลดีต่อรายได้ของรัฐบาลจากภาษีบางประเภทเท่านั้น การศึกษาของ ญัตติ สนิทธาน พบว่า รายได้ ภาษีมูลค่าเพิ่มมีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในทิศทางตรงกันข้าม เนื่องจาก ภาษีมูลค่าเพิ่มลดอำนาจลดอำนาจการซื้อและการบริโภคสินค้าทำให้สภาวะเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจช้า ลง การศึกษาของรัตนาวรรณ ดวงแก้ว พบว่า เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาการขายส่งขายปลีกเพิ่ม สูงขึ้นจะส่งผลให้การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มได้สูงขึ้น และผลการศึกษายทบาทของภาษีสรรพากรต่อความ เจริญเติบโตของประเทศ พบว่า การนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้จัดเก็บแทนภาษีการค้าทำให้รัฐบาล สามารถจัดหารายได้เพิ่มขึ้นและยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายการคลังเพื่อกระตุ้น เศรษฐกิจได้อีกด้วย การศึกษาของทัศนีย์ สิงหนาท พบว่า ภาษีมูลค่าเพิ่มมีส่วนต่อภาษี สรรพากรและสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสูงสุด และจากการศึกษาความไหวตัวของ ภาษีอากร พบว่า ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีที่มีโครงสร้างที่สามารถทำรายได้ให้รัฐดีที่สุดและจาก การศึกษาค่าความยืดหยุ่นของภาษีอากรต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ พบว่า ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษี ที่มีโครงสร้างที่สามารถช่วยรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจได้ดีที่สุดเช่นกัน การศึกษาของมยุรี สุรินทร์ พบว่า ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีที่มีสัดส่วนต่อภาษีสรรพากรสูงสุด และพบว่าภาษีมูลค่าเพิ่ม มีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และการศึกษาของปริญดา สุทิน พบว่า รายได้ของรับ บาลมาจากการจัดเก็บของกรมสรรพากรมากที่สุด

บทที่ 3

ความสำคัญของภาษีอากรและภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่มีต่อการเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

ภาษีมูลค่าเพิ่มนอกจากจะเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญที่สุดของประเทศ โดยมีสัดส่วนของรายได้สูงสุดเมื่อเทียบกับรายได้ประเภทอื่นแล้ว ภาษีมูลค่าเพิ่มยังมีความสำคัญต่อการเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยการดำเนินนโยบายการคลังด้านภาษีของรัฐบาลด้วยการกำหนดมาตรการภาษีในรูปแบบต่างๆ

ภาษีอากร

ภาษีอากรเป็นแหล่งที่มาที่สำคัญของรายได้ของรัฐบาล เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภาษีอากรที่ภาครัฐจัดเก็บนั้นมีหลายประเภท แต่ละประเภทจะมีวัตถุประสงค์และวิธีการจัดเก็บแตกต่างกัน รัฐบาลได้นำเอาภาษีอากรมาใช้เป็นเครื่องมือในการคลังเพื่อบริหารเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภาษีอากรจึงมีความสัมพันธ์กัน โดยตรงกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP)

1. ความหมายของภาษีอากร

ภาษีอากร เป็นเครื่องมือทางการคลังที่สำคัญที่สุดของรัฐบาลในการจัดการรายได้เพื่อใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการใช้จ่ายด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการสนับสนุนความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศและใช้เป็นเครื่องมือในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ภาษีอากรยังหมายถึงเงินที่รัฐบาลบังคับเก็บจากรายได้เพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจการของรัฐโดยไม่ผูกพันว่าจะให้สิ่งใดตอบแทนแก่ผู้เสียภาษี

2. ประเภทภาษีอากร

2.1 ภาษีทางตรง (Direct Tax) คือภาษีที่รัฐจัดเก็บจากรายได้ของบุคคลหรือกำไรของธุรกิจ เป็นภาษีที่ผู้มีรายได้ต้องรับภาระภาษีไว้ทั้งหมดไม่สามารถผลักภาระให้กับผู้อื่นได้เหมือนกับภาษีทางอ้อม

นโยบายหลักในการเก็บภาษีอากรของรัฐ คือมุ่งหารายได้เข้ารัฐเพื่อนำไปใช้เป็นงบประมาณรายจ่าย การจัดเก็บภาษีทางตรงเป็นวิธีหนึ่งที่รัฐบาลของทุกประเทศนำมาใช้และช่วยให้รัฐสามารถบรรลุเป้าหมายในการหารายได้ให้เพียงพอต่อรายจ่ายที่จะเกิดขึ้น เพราะภาษีทางตรงจะจัดเก็บ

จากผู้มีรายได้ที่มีฐานภาษีค่อนข้างกว้างและหลักการเก็บภาษีในอัตราที่กว้างนั้นจะต้องสอดคล้องกับความสามารถในการเสียภาษีและประสิทธิภาพของการจัดเก็บด้วย

นอกจากนี้การเก็บภาษีทางตรง ยังมีผลกระทบต่อการผลิตและการบริโภคของระบบเศรษฐกิจ เช่น ถ้าจัดเก็บภาษีทางตรงในอัตราที่สูงเกินไป จะทำให้ธุรกิจมีกำไรสุทธิหลังหักภาษีลดลง ทำให้ธุรกิจมีความสามารถในการขยายกิจการลดลงหรือเมื่อรัฐบาลเก็บภาษีทางตรงในอัตราที่สูงเกินไปจะทำให้ประชาชนมีอำนาจการใช้จ่ายใช้สอยลดลง ส่งผลต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศ เป็นต้น ดังนั้น รัฐบาลในหลายประเทศจึงใช้วิธีการลดภาษีทางตรงเพื่อเพิ่มเม็ดเงินในระบบเศรษฐกิจเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจให้ฟื้นตัวจากการเกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอยได้เช่นกัน

2.2 ภาษีทางอ้อม (Indirect Tax) คือภาษีที่จัดเก็บจากผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้าหรือการให้บริการรวมถึงผู้นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ การจัดเก็บภาษีทางอ้อมขึ้นอยู่กับปริมาณสินค้าและบริการ ภาษีทางอ้อมส่วนใหญ่ถูกผลักภาระไปยังผู้บริโภคทำให้ประชาชนทุกคนซื้อสินค้าชนิดเดียวกันและเสียภาษีในอัตราที่เท่ากันถึงแม้จะมีรายได้ต่างกัน แต่เป็นผลดีต่อรัฐที่ทำให้สามารถจัดเก็บภาษีได้ตามเป้าหมาย ดังนั้น ภาษีทางอ้อมจึงเป็นภาษีอีกประเภทหนึ่งที่รัฐบาลทุกประเทศนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายภาษี

การจัดเก็บภาษีทางอ้อมมีผลกระทบของต่อระบบเศรษฐกิจหลายด้านด้วยกัน คือ

(1) ผลทางด้านราคา การจัดเก็บภาษีทางอ้อมจากการผลิต การขายสินค้า และการให้บริการโดยนำภาษีมูลค่าเพิ่มรวมไว้กับราคาสินค้า ทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้น เพราะผู้รับภาระภาษีส่วนใหญ่คือผู้บริโภคและอีกด้านหนึ่งคือเป็นการเพิ่มต้นทุนให้แก่ผู้ผลิตและยังส่งผลกระทบต่อการแข่งขันทางการค้าอีกด้วย

(2) ผลต่อการทำงานของแรงงาน เนื่องจากการจัดเก็บภาษีทางอ้อมจะทำให้ราคาสินค้าเพิ่มขึ้นมากกว่าค่าแรงงานที่เพิ่มขึ้น มีผลทำให้รายได้ที่แท้จริงเพิ่มขึ้นน้อยกว่ารายจ่ายที่ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นกับประเทศกำลังพัฒนา ที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีรายได้และมาตรฐานการครองชีพต่ำ

(3) ผลต่อการใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิต การจัดเก็บภาษีจากสินค้า เช่น ภาษีสรรพสามิต ภาษีมูลค่าเพิ่มจะมีผลทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น ผู้ผลิตอาจจะเปลี่ยนแปลงไปผลิตสินค้าอื่นที่เสียภาษีในอัตราต่ำกว่า ส่งผลให้มีการโยกย้ายทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตของระบบเศรษฐกิจ

(4) ผลต่อการกระจายรายได้ ภาษีการขายและภาษีสรรพสามิตส่วนใหญ่จัดเก็บในอัตรารอยหลัง (Regressive Rate) จะมีผลทำให้ผู้มีรายได้สูงเสียภาษีในอัตราลดลง ก่อให้

เกิดความไม่เท่าเทียมของรายได้มากยิ่งขึ้น

ภาษีทางอ้อมแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

- (1) ภาษีสรรพสามิต (Excise Tax) คือ ภาษีที่กรมสรรพสามิตจัดเก็บจากสินค้าที่ผลิตในประเทศเฉพาะอย่าง เช่น ภาษีน้ำมัน ภาษีบุหรี่ ภาษีเครื่องดื่ม ภาษีซีเมนต์ เป็นต้น
- (2) ภาษีสรรพากร (Revenue Tax) คือ ภาษีที่กรมสรรพากรเป็นผู้จัดเก็บ ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะและอากรแสตมป์ เป็นต้น
- (3) ภาษีศุลกากร (Custom Duties) คือ ภาษีที่กรมศุลกากรจัดเก็บจากผู้นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ เช่น ภาษีสรรพสามิต ภาษีสรรพสามิต ภาษีเบียร์ ภาษีน้ำมันเบนซิน เป็นต้น

3. วัตถุประสงค์ของการเก็บภาษีอากร

การบริหารราชการของรัฐบาลเป็นภารกิจที่สำคัญ ทั้งในด้านการเตรียมความพร้อมเพื่อความมั่นคงและปลอดภัย การรักษาความสงบสุขภายในประเทศ การให้บริการทางด้านสาธารณสุข การศึกษา การคมนาคมและอื่น ๆ รัฐจึงจำเป็นต้องเตรียมการจัดหารายได้เพื่อให้เพียงพอต่อรายจ่าย นอกจากการจัดเก็บภาษีอากรจะมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดหารายได้ดังกล่าวแล้ว รัฐยังมีวัตถุประสงค์ประการอื่นอีก ดังนี้

(1) เพื่อเป็นการส่งเสริมความเจริญเติบโตและคุ้มครองธุรกิจอุตสาหกรรมของประเทศโดยเฉพาะอุตสาหกรรมขนาดย่อม โดยการกำหนดกำแพงภาษี (Tariff Wall) เพื่อลดการนำเข้าสินค้าชนิดที่ผลิตได้ในประเทศ มีผลทำให้สินค้าต่างประเทศราคาแพงกว่าสินค้าที่ผลิตได้ในประเทศและเมื่อต้นทุนการผลิตสินค้าต่ำลงจึงเป็นการส่งเสริมการแข่งขันทางการค้าได้มากขึ้น

(2) เพื่อเป็นการควบคุมการบริโภคของประชาชนในประเทศ เช่น การเรียกเก็บภาษีจากสินค้าประเภทฟุ่มเฟือยในอัตราที่สูง ทำให้สินค้ามีราคาแพงขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยเกินไป

(3) เพื่อเป็นการกระจายรายได้และลดช่องว่างระหว่างของประชาชนกลุ่มต่างๆ ให้น้อยลง เพราะหลักการจัดเก็บภาษีทางตรง ผู้มีรายได้มากต้องรับภาระภาษีมากกว่าผู้มีรายได้น้อย จึงเป็นการกระจายรายได้จากคนร่ำรวยมาสู่คนยากจนโดยทางอ้อม

(4) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือควบคุมปริมาณเงินหมุนเวียนภายในประเทศ ถ้าปริมาณเงินหมุนเวียนในมือประชาชนมีมากเกินไป อาจก่อให้เกิดปัญหาเงินเฟ้อตามมา รัฐสามารถเพิ่มอัตราภาษีที่เรียกเก็บให้สูงขึ้นเพื่อลดปริมาณเงินในระบบ ในทางตรงกันข้ามถ้าปริมาณเงินหมุนเวียนน้อยเกินไปรัฐสามารถลดอัตราภาษีที่เรียกเก็บให้ต่ำลง ทำให้ประชาชนมีรายได้คงเหลือและนำมาใช้จ่ายมากขึ้น การหมุนเวียนของปริมาณเงินหมุนเวียนในประเทศจะมีความคล่องตัวมากขึ้น

4. ฐานภาษี (Tax Base)

ฐานภาษี หมายถึงสิ่งที่ใช้เป็นฐานในการประเมินภาษีอากรหรือใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษี เช่น ฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือ เงินได้สุทธิหลังหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนต่าง ๆ แล้ว เป็นต้น ฐานภาษีโดยทั่วไปที่รัฐบาลประเทศต่างๆ นิยมนำมาใช้ ได้แก่

(1) ฐานรายได้ (Income Base) ฐานภาษีประเภทนี้ใช้รายได้สุทธิในรอบระยะเวลาหนึ่งในการคำนวณจำนวนภาษีที่ต้องจัดเก็บ เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นต้น

(2) ฐานการบริโภค (Consumption Base) ฐานภาษีประเภทนี้ จัดเก็บเมื่อบุคคลได้ ใช้รายได้เพื่อการบริโภค ซึ่งต่างจากการเก็บภาษีจากฐานรายได้ที่เก็บภาษีก็ต่อเมื่อบุคคลมีรายได้ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ใช้รายได้ออกไป

(3) ฐานความมั่งคั่ง (Wealth Base) ฐานภาษีประเภทนี้คำนวณจากมูลค่าของรายได้หรือทรัพย์สินที่บุคคลได้สะสมไว้ในรอบระยะเวลาต่างๆ เช่น ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง หลักทรัพย์ (พันธบัตร , ใบหุ้น) หรือมรดก เป็นต้น สามารถนำมาเป็นฐานคำนวณภาษีเพื่อหารายได้ของรัฐ

5. การบริหารการจัดเก็บภาษี

การจัดเก็บที่ดีและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ที่ดีเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดการจัดเก็บภาษีแต่ละประเภท อדם สมิท (Adam Smith) นักทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีการจัดเก็บภาษีที่ดี ไว้ดังนี้

(1) หลักการเสียสละ ประชาชนทุกคนในประเทศควรต้องเสียสละรายได้หรือผลประโยชน์ตามฐานะทางเศรษฐกิจเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของรัฐ เพราะว่าทุกคนต่างได้รับผลประโยชน์และการคุ้มครองจากรัฐ

(2) หลักความยุติธรรม เป็นที่ยอมรับกันว่า หลักการเก็บภาษีอากรตามความสามารถของการเสียภาษีจะทำให้เกิดความยุติธรรมในสังคม นั่นคือผู้ที่ได้รับบริการจากรัฐมากก็ควรเสียภาษีให้แก่รัฐสูงกว่าผู้ที่ได้รับบริการจากรัฐน้อย นอกจากนี้ ยังอาจหมายถึงการที่ผู้มีรายได้สูง ก็ควรเสียภาษีให้แก่รัฐสูงกว่าผู้ที่มีความสามารถในการเสียภาษีต่ำกว่า

(3) หลักความแน่นอน การจัดเก็บภาษีต้องมีความแน่นอนเกี่ยวกับวิธีการระยะเวลาและสถานที่จัดเก็บ เพราะจะทำให้ผู้เสียภาษีรู้ถึงกำหนดเวลาของการยื่นแบบเสียภาษีอากร อัตราภาษีและความรับผิดชอบในด้านต่างๆเกี่ยวกับเรื่องภาษี ส่วนรัฐก็จะสามารถประมาณการรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรได้ใกล้เคียงกับการจัดเก็บที่แท้จริง

(4) หลักความสะดวก ภาษีอากรที่ดีควรอำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษี เช่น

กำหนดให้มีการผ่อนชำระภาษีได้หากจำนวนเงินภาษีที่ต้องชำระมีจำนวนมาก หรือ การอนุโลมให้ผู้เสียภาษี สามารถยื่นแบบเสียภาษีได้ ณ หน่วยงานที่กำหนดที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ รวมถึงการกำหนดระยะเวลาชำระภาษีที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เสียภาษีมีเวลาเตรียมพร้อมในการเสียภาษี

(5) หลักการประหยัด บางครั้งมีการจัดเก็บภาษีจำนวนเพียงเล็กน้อย แต่ขั้นตอนการจัดเก็บภาษียุ่งยาก ใช้เวลาหรือใช้แรงงานมากเกินไป ทำให้ไม่คุ้มค่าต่อการจัดเก็บภาษี

ภาษีมูลค่าเพิ่ม

ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีอากรประเภทหนึ่งที่รัฐบาลจัดเก็บจากประชาชนในประเทศ การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของไทย เริ่มใช้จัดเก็บมาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2535 นับเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการจัดเก็บภาษีครั้งสำคัญของไทย

1. เหตุผลและความจำเป็นในการนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้แทนภาษีการค้า เป็นเหตุผลและความจำเป็นทางเศรษฐกิจในสองประเด็นคือ

ประการแรก ระบบเศรษฐกิจไทยมีความสลับซับซ้อนและมูลค่าการค้าต่างประเทศเพิ่มขึ้น การพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศได้เปลี่ยนจากการผลิตเพื่อการทดแทนการนำเข้าเป็นการผลิตเพื่อการส่งออก แต่โครงสร้างภาษีที่ใช้อยู่เดิมโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษีการค้าไม่สามารถปรับตัวได้ทัน กับภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น รัฐบาลจึงจำเป็นต้องปรับปรุงโครงสร้างภาษีให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจของประเทศ

ประการที่สอง จากการขยายตัวทางการค้ากับต่างประเทศรวมทั้งการที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกความตกลงทั่วไปทางการค้าและศุลกากร (GATT) ทำให้มีความจำเป็นต้องปรับปรุงระบบภาษีอากรให้เป็นไปตามพันธกรณีและมีความสอดคล้องกับกฎเกณฑ์สากลมากขึ้น

ปัญหาสำคัญของระบบภาษีการค้า มีดังนี้

(1) การจัดเก็บภาษีการค้ามีลักษณะที่ซ้ำซ้อน เพราะนอกจากจะเก็บจากสินค้าสำเร็จรูปแล้ว ยังจัดเก็บจากวัตถุดิบ สินค้าขั้นกลางและสินค้าทุนด้วย ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงเกินควร และเป็นอุปสรรคต่อการขยายการผลิต แต่ภาษีมูลค่าเพิ่มจะจัดเก็บจากฐานภาษีอันเป็นมูลค่าที่เพิ่มขึ้นมาใหม่เท่านั้น ทำให้สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ นอกจากนี้ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มสามารถหักภาษีสินค้าทุนหรือภาษีซื้อได้ จึงทำให้ต้นทุนการเสียภาษีลดลง จึงนับว่าภาษีมูลค่าเพิ่มจะช่วยเสริมการลงทุนได้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก รวมถึงการได้รับคืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่มกรณีมีภาษีซื้อมากกว่าภาษีขาย จึงเป็นที่ยอมรับในระบบการค้าระหว่างประเทศและเป็นเหตุผลที่ประเทศคู่ค้าไม่สามารถใช้เป็นข้ออ้างในการกีดกันสินค้าจากประเทศไทยได้

(2) ภาษีการค้ามีความไม่เป็นกลางทางเศรษฐกิจ เนื่องจากการจัดเก็บจากสินค้าหรือบริการประเภทต่างๆ ในอัตราที่แตกต่างกันถึง 21 อัตรา แต่เมื่อใช้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่เป็นระบบภาษีแบบอัตราเดียวสำหรับสินค้าหรือบริการทุกประเภท ทำให้ระบบภาษีมีความเป็นกลางไม่บิดเบือน การทำงานของกลไกตลาดในการจัดสรรทรัพยากรให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งทำให้ระบบภาษีมีความง่ายและมีความแน่นอนต่อการปฏิบัติตามขึ้น

(3) ภาษีการค้ามีลักษณะที่ทำให้มีการหลีกเลี่ยงภาษีได้ง่าย เพราะไม่มีหลักฐานสอบยันการเสียภาษีระหว่างผู้ประกอบการด้วยกัน แต่เมื่อนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้แล้วจะมีกลไกป้องกัน การหลีกเลี่ยงได้ เนื่องจากการเสียภาษีของผู้ขายรายหนึ่งจะเป็นหลักฐานการนำไปหักภาษีของผู้เสียภาษีอีกรายหนึ่ง ทำให้การจัดเก็บภาษีสามารถจัดเก็บได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น การนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้และจัดเก็บได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว นอกจากจะทำให้รัฐบาลได้รับรายได้เพิ่มขึ้น โดยไม่ทำให้มีการเก็บภาษีซ้ำซ้อนแล้ว การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจะทำให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเข้ามาอยู่ในระบบจัดเก็บภาษีมากขึ้น ซึ่งจะทำให้รัฐบาลสามารถตรวจสอบการเก็บภาษีประเภทอื่นที่เกี่ยวข้องและทำให้การเสียภาษีของประชาชนแต่ละกลุ่ม มีความเป็นธรรมมากขึ้น

2. โครงสร้างภาษีมูลค่าเพิ่ม เนื่องจาก ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีที่เก็บจากการขาย เช่นเดียวกับภาษีการค้า แต่ภาษีมูลค่าเพิ่มจัดเก็บจากมูลค่าส่วนที่เพิ่มขึ้นในแต่ละขั้นตอนของการผลิต การจำหน่ายสินค้า รวมทั้งการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ

2.1 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม คือ ผู้ประกอบการที่ขายสินค้าหรือให้บริการในทางธุรกิจหรือวิชาชีพไม่ว่าจะประกอบกิจการในรูปของบุคคลธรรมดา คณะบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีชนิติบุคคล หรือนิติบุคคลใดๆ หากมีรายรับจากการขายสินค้าหรือให้บริการ เกินกว่า 1.8 ล้านบาทต่อปี มีหน้าที่ต้องยื่นคำขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยสามารถแบ่งกลุ่มของผู้ประกอบการเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

(1) ผู้ประกอบการ ขายสินค้าหรือให้บริการในทางธุรกิจหรือวิชาชีพและประกอบ กิจการในราชอาณาจักร

(2) ผู้ประกอบการนำสินค้าเข้าในราชอาณาจักร

(3) ผู้เสียภาษีมูลค่าเพิ่มอื่นที่กฎหมายกำหนดเป็นกรณีพิเศษ

2.2 การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม การประกอบกิจการที่ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม ได้แก่ การขายพืชผลทางการเกษตร สัตว์ ไม่ว่ามีชีวิตหรือไม่มีชีวิต ปุ๋ย ปลาป่น อาหารสัตว์ ยา หรือเคมีภัณฑ์ที่ใช้สำหรับพืชหรือสัตว์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือตำราเรียน ฯลฯ ผู้ประกอบการขายสินค้าหรือให้บริการมีรายรับไม่เกิน 1.8 ล้านบาทต่อปี การให้บริการขนส่ง

ในราชอาณาจักร โดยอากาศยาน การส่งออกของผู้ประกอบการในเขตอุตสาหกรรมส่งออกตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และการให้บริการขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิงทางท่อในราชอาณาจักร

2.3 ฐานภาษี ฐานภาษีสำหรับการขายสินค้าและบริการ คือมูลค่าทั้งหมดที่ผู้ประกอบการได้รับคูณด้วยอัตราภาษีแล้วหักด้วยภาษีซื้อที่คำนวณจากมูลค่าทั้งหมดที่ผู้ประกอบการซื้อสินค้าคูณด้วยอัตราภาษี ทั้งนี้ฐานภาษีมูลค่าเพิ่มจะแตกต่างกันตามมีหลายอัตรา คือ

(1) ฐานภาษีสำหรับการขายสินค้าและบริการ ได้แก่ มูลค่าสิ่งที่ได้รับจากการขายสินค้าและบริการ ไม่ว่าจะเป็นเงิน ทรัพย์สิน ค่าตอบแทน ค่าบริการหรือประโยชน์ใดๆ ที่คิดได้เป็นเงินรวมทั้งภาษีสรรพสามิตตามที่กำหนดไว้ด้วย

(2) ฐานภาษีสำหรับการส่งออกสินค้า คือ มูลค่าสินค้าส่งออกโดยให้ใช้ราคา F.O.B ของสินค้าบวกด้วยภาษีสรรพสามิตและภาษีค่าธรรมเนียมอื่นตามที่กำหนด แต่ทั้งนี้ไม่รวมอากรขาออก

(3) ฐานภาษีสำหรับการให้บริการขนส่งระหว่างประเทศ กรณีรับขนคนโดยสาร ได้แก่ มูลค่าของค่าโดยสาร ค่าธรรมเนียม หรือประโยชน์อื่นใดที่เรียกเก็บในประเทศก่อนหักรายจ่ายใดๆ เนื่องในการรับขนคนโดยสารนั้น กรณีรับขนสินค้า ได้แก่ มูลค่าของค่าระวาง ค่าธรรมเนียมหรือประโยชน์อื่นใดที่เรียกเก็บไม่ว่าในหรือนอกประเทศ ก่อนหักรายจ่ายใดๆ เนื่องในการรับขน สินค้าที่ขนออกนอกประเทศ

(4) ฐานภาษีสำหรับการนำเข้า คือ มูลค่าของสินค้านำเข้าโดยให้ใช้ราคา C.I.F ของสินค้าบวกด้วยอากรขาเข้าภาษีสรรพสามิตตามที่กำหนด ค่าธรรมเนียมพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนและภาษีและค่าธรรมเนียมอื่นที่กฎหมายที่กำหนด อากรขาเข้าที่ได้รับยกเว้นหรือลดหย่อนตามกฎหมายต้องนำมารวมเป็นฐานภาษีด้วย กรณีสินค้านำเข้าที่ได้รับยกเว้นอากรตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากรก็จะได้รับการ ยกเว้น ภาษีมูลค่าเพิ่มด้วย ถ้าภายหลังสินค้านั้นต้องเสียอากรอันทำให้ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มด้วย ให้ถือมูลค่า ตามสภาพหรือปริมาณของสินค้าที่เป็นอยู่ในวันที่ความรับผิดชอบเกิดขึ้น

(5) ฐานภาษีกรณีขายยาสูบ และผลิตภัณฑ์น้ำมัน มีหลักเกณฑ์ในการคำนวณ ฐาน ได้แก่ มูลค่าสินค้าที่ได้รับจากการหักจำนวนภาษีมูลค่าเพิ่มออกจากจำนวนเต็มของราคาขายปลีกของสินค้า โดยคำนวณจำนวนภาษีมูลค่าเพิ่มตามอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มที่รวมอยู่ในจำนวนเต็มของราคาขายปลีก

(6) ฐานภาษีกรณีพิเศษ กรณีผลิตสินค้าหรือให้บริการโดยไม่มีค่าตอบแทน

หรือมีค่าตอบแทนต่ำกว่าราคาตลาดโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือราคาตลาดในวันที่มีความรับผิดชอบเกิดเป็นฐานภาษี กรณีผู้ประกอบการนำสินค้าไปใช้หรือนำบริการไปใช้เองหรือให้บุคคลอื่นใช้โดยมิใช่เพื่อการประกอบกิจการโดยตรง ต้องถือว่าเป็นการขายสินค้าต้องเสียภาษีขาย ฐานภาษีถือตามราคาตลาด กรณีสินค้าขาดจำนวนในรายงานสินค้าและวัตถุดิบถือเป็นการขายต้องเสียภาษีขายโดยถือตามราคาตลาด ความรับผิดชอบคือวันที่ตรวจพบ

2.4 อัตราภาษี

(1) อัตราภาษีปกติ ร้อยละ 10 (ยังไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่มของราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) แต่มีพระราชกฤษฎีกาลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นการชั่วคราวจากร้อยละ 10 เป็นร้อยละ 7 ในปัจจุบัน

(2) อัตราภาษีร้อยละ 0 สำหรับการประกอบการส่งออกสินค้า การให้บริการ ที่กระทำในราชอาณาจักรและได้มีการใช้บริการในต่างประเทศ การให้บริการขนส่งระหว่างประเทศ โดยอากาศยานหรือเรือเดินทะเล การขายสินค้าหรือให้บริการแก่ส่วนราชการหรือ รัฐวิสาหกิจ ตามโครงการเงินกู้หรือเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ การขายสินค้าหรือการให้บริการกับองค์การสหประชาชาติ ทบวงการชำนัญพิเศษของสหประชาชาติ สถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุลใหญ่ สถานกงสุล

2.5 การคำนวณภาษี

ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มมีหน้าที่จะต้องชำระภาษีเป็นรายเดือนๆละหนึ่งครั้ง วิธีคำนวณแยกออกเป็น 2 กรณี ดังนี้

(1) การคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 7 โดยคำนวณตามสูตร ดังนี้

$$\text{ภาษีที่ต้องชำระ} = \text{ภาษีขาย} - \text{ภาษีซื้อ}$$

โดยที่ : ภาษีขาย หมายถึง ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนเรียกเก็บจากผู้ซื้อสินค้าหรือรับชำระค่าบริการ และภาษีซื้อ หมายถึง ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ผู้ประกอบการได้จ่ายให้กับผู้ขายสินค้าหรือผู้ให้บริการที่เป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนเมื่อซื้อสินค้าหรือชำระค่าบริการ

(2) กรณีการคำนวณภาษีจากการนำเข้าสินค้า ผู้นำเข้าจะต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ในอัตราร้อยละ 7 และผู้ประกอบการจดทะเบียนสามารถนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาเป็นภาษีซื้อได้

(3) การคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 0 มีการคำนวณเหมือนอัตราปกติแต่ภาษีขายเป็น 0 แต่มีภาษีซื้อที่สามารถนำมาขอคืนได้

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product :GDP)

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมีส่วนสัมพันธ์หรือเป็นตัวแปรที่กำหนดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ เป็นดัชนีที่นิยมใช้วัดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพราะได้รับการยอมรับว่าเป็นดัชนีที่บ่งบอกถึงระดับความกินดีอยู่ดีของประชาชนในประเทศนั้นๆ โดยมีแนวคิดว่าการวัดระดับความกินดีอยู่ดีของประชาชนขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคของประชาชนและกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ผลผลิตรวมของประเทศหรือผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ได้นำมาใช้เป็นดัชนีในการวัดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยองค์การสหประชาชาติมาตั้งแต่ปี 2496

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ หมายถึง มูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตภายในประเทศในช่วงเวลาหนึ่งๆ โดยไม่คำนึงว่าผลผลิตนั้นจะผลิตขึ้นมาด้วยทรัพยากรของชาติใด การนำตัวเลข GDP ต่างเวลามาคำนวณหาอัตราการเปลี่ยนแปลงจะได้ภาพของการเจริญเติบโต (หรือถดถอย) ของมูลค่าธุรกรรมในระบบเศรษฐกิจ การนำ GDP มาหารด้วยจำนวนประชากรจะได้ตัวชี้วัด GDP per capita ซึ่งหมายถึง ผลผลิต (ประชาชาติ) ต่อหัวประชากรหรือความกินดีอยู่ดีของประชาชนโดยเฉลี่ย

โดยทั่วไป การวัดรายได้ประชาชาติจะมีวิธีการคำนวณเพื่อวัดรายได้ประชาชาติ 3 ด้านคือด้านการผลิต ด้านรายได้ และด้านรายจ่าย หลักการประมวลผลรายได้ประชาชาติและการลงบัญชีตามระบบบัญชีที่เป็นมาตรฐานสากล จะต้องประมวลผลมูลค่าที่เป็นตัวเงิน (Money term) ทั้งนี้ ผลที่ได้จากทั้ง 3 ด้านจะต้องเท่ากันหรือใกล้เคียงกัน การที่จะเลือกด้านใดด้านหนึ่งนั้นขึ้นอยู่กับความถูกต้องและสมบูรณ์ของข้อมูลในแต่ละด้าน

1. การวัดด้านผลผลิต (Product Approach) : เป็นการวัด GDP จากการผลิตสินค้าและบริการจากมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนการผลิต ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการนับซ้ำ โดยแบ่งสาขาการผลิตแบ่งออกเป็น 16 สาขา คือ 1) สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ 2) สาขาประมง 3) สาขาการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน 4) สาขาอุตสาหกรรม 5) สาขาไฟฟ้า ประปา และโรงแยกแก๊ส 6) สาขาการก่อสร้าง 7) สาขาการขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน 8) สาขาโรงแรมและภัตตาคาร 9) สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม 10) สาขาตัวกลางทางการเงิน 11) สาขาบริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และบริการทางธุรกิจ 12) สาขาการบริหารราชการแผ่นดิน การป้องกันประเทศและการประกันสังคมภาคบังคับ 13) สาขาการศึกษา 14) สาขาบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ 15) สาขาบริการชุมชน สังคม และส่วนบุคคลอื่น ๆ และ 16) สาขาลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล

2. การวัดด้านรายได้ (Income Approach) : เป็นการวัด GDP จากผลตอบแทนหรือรายได้ของผู้ประกอบการในระบบเศรษฐกิจ ได้แก่ ค่าจ้าง ค่าเช่า ดอกเบี้ยและกำไร โดยวัดจากผลตอบแทนของแรงงาน คือ ค่าจ้างแรงงาน เงินเดือนและเงินช่วยเหลืออื่นๆ ส่วนผลตอบแทนของที่ดิน คือ ค่าเช่า ผลตอบแทนของเงินทุน คือ ดอกเบี้ย และตอบแทนของผู้ผลิต คือ กำไร

3. การวัดด้านรายจ่าย (Expenditure Approach) : เป็นการวัด GDP จากรายจ่ายรวมของหน่วยเศรษฐกิจต่างๆ ที่จ่ายเพื่อซื้อผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นในรอบปี รายจ่ายของหน่วยเศรษฐกิจ ได้แก่ รายจ่ายในการบริโภค รายจ่ายในการลงทุน รายจ่ายของรัฐบาล และมูลค่าการส่งออกสุทธิ หรือผลรวมของรายจ่าย คือรายได้ประชาชาติที่คำนวณมาจากการใช้จ่ายโดยรวมของหน่วยเศรษฐกิจต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจ ดังสมการต่อไปนี้

$$GDP = C + I + G + (X - M)$$

โดย : GDP = ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

C = รายจ่ายในการบริโภค

I = รายจ่ายในการลงทุนเบื้องต้น

G = รายจ่ายซื้อสินค้าและบริการ

(X-M) = มูลค่าการส่งออกสุทธิ (มูลค่าการส่งออก-มูลค่าสินค้านำเข้า)

การจัดทำบัญชีรายได้ประชาชาติรายปีของประเทศไทยในปัจจุบันนั้น ได้มีการจัดทำครบทั้ง 3 ด้าน โดยด้านการผลิตและด้านการใช้จ่ายมีการจัดทำทั้งราคาประจำปีและราคาคงที่ โดยในปัจจุบันใช้ราคาคงที่ ณ ปีฐาน พ.ศ. 2531 ส่วนด้านรายได้มีการประมวลผลในราคาประจำปีเท่านั้น

เปรียบเทียบสัดส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายได้ของรัฐบาลและสัดส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

จากการศึกษาโครงสร้างรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทยต่อรายได้ประเภทต่างๆของรัฐบาล และรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในช่วงปี 2536 - 2552 สามารถเปรียบเทียบสัดส่วนคิดเป็นร้อยละต่อรายได้ประเภทต่างๆและเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ดังนี้

1. กรณีเปรียบเทียบกับรายได้ภาษีสรรพากร ในช่วงปี 2536 - 2542 รัฐบาลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้รวมทั้งสิ้น 4,611,178.67 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 40.01 ของรายได้ภาษีสรรพากร โดยมีสัดส่วนต่อรายได้ภาษีสรรพากรสูงสุดในปี 2541 คิดเป็นร้อยละ 46.57 และมีสัดส่วนต่อรายได้ภาษีสรรพากรต่ำสุดในปี 2539 คิดเป็นร้อยละ 36.21

2. กรณีเปรียบเทียบกับรายได้ภาษีอากร ในช่วงปี 2536 - 2542 รัฐบาลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้รวมทั้งสิ้น 4,611,178.67 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 27.10 ของรายได้ภาษีอากร มีสัดส่วนต่อรายได้ภาษีอากรสูงสุดในปี 2551 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 30.44 และมีสัดส่วนต่อรายได้ภาษีอากรต่ำสุดในปี 2536 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 21.14

3. กรณีเปรียบเทียบกับรายได้รัฐบาล ในช่วงปี 2536 - 2542 รัฐบาลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้รวมทั้งสิ้น 4,611,178.67 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 24.52 ของรายได้รัฐบาล มีสัดส่วนต่อรายได้รัฐบาลสูงสุดในปี 2541 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 27.55 และมีสัดส่วนต่อรายได้รัฐบาลต่ำสุดในปี 2536 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 18.51

4. กรณีเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในช่วงปี 2536 - 2542 รัฐบาลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้รวมทั้งสิ้น 4,611,178.67 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 4.65 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ มีสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสูงสุดในปี 2551 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.54 และมีสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่ำสุดในปี 2536 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.56 รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 3.1 และตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.1 รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มและรายได้ของรัฐบาลในช่วงปี 2536-2552

หน่วย : ล้านบาท

ปี	รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม	รายได้ภาษีสรรพากร	รายได้ภาษีอากร	รายได้รัฐบาล	GDP
2536	112,581.90	300,805.30	532,503.60	608,106.40	3,165,222
2537	134,791.00	366,957.00	622,498.80	707,545.80	3,629,341
2538	163,121.50	444,512.20	728,367.50	815,142.50	4,186,212
2539	184,227.43	508,832.41	805,534.89	802,947.36	4,611,041
2540	195,813.10	518,619.88	895,291.13	909,048.76	4,732,610
2541	232,387.60	498,966.20	850,005.03	843,575.66	4,626,447
2542	201,975.80	452,317.00	684,303.40	793,345.70	4,637,079
2543	192,509.70	461,321.67	717,338.09	817,594.69	4,924,218
2544	215,157.80	499,710.90	770,149.15	874,766.07	5,132,498
2545	228,196.18	544,280.80	851,062.34	959,437.40	5,451,453
2546	261,306.37	627,682.49	986,142.48	1,104,627.00	5,916,510
2547	316,133.94	772,236.41	1,154,132.13	1,289,879.59	6,487,782
2548	385,717.57	937,149.47	1,326,947.86	1,474,419.56	7,089,791
2549	417,772.22	1,057,200.08	1,427,527.95	1,581,523.79	7,852,153
2550	434,272.49	1,119,193.50	1,497,050.23	1,703,774.59	8,531,260
2551	503,438.69	1,276,079.94	1,653,984.64	1,837,643.29	9,082,392
2552	431,775.38	1,138,564.90	1,510,073.89	1,684,297.43	9,049,654
รวม	4,611,178.67	11,524,430.15	17,012,913.11	18,807,675.59	99,105,663.00

ที่มา : กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร สำนักงานประมาณ กรมธนารักษ์ และ

กรมบัญชีกลาง

ตารางที่ 3.2 สัดส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มและรายได้ของรัฐบาลในช่วงปี 2536-2552

หน่วย : ร้อยละ

ปี	รายได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม/ รายได้ภาษีสรรพากร	รายได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม/ รายได้ภาษีอากร	รายได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม/ รายได้ของรัฐบาล	รายได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม /GDP
2536	37.43	21.14	18.51	3.56
2537	36.73	21.65	19.05	3.71
2538	36.70	22.40	20.01	3.90
2539	36.21	22.87	22.94	4.00
2540	37.76	21.87	21.54	4.14
2541	46.57	27.34	27.55	5.02
2542	44.65	29.52	25.46	4.36
2543	41.73	26.84	23.55	3.91
2544	43.06	27.94	24.60	4.19
2545	41.93	26.81	23.78	4.19
2546	41.63	26.50	23.66	4.42
2547	40.94	27.39	24.51	4.87
2548	41.16	29.07	26.16	5.44
2549	39.52	29.27	26.42	5.32
2550	38.80	29.01	25.49	5.09
2551	39.45	30.44	27.40	5.54
2552	37.92	28.59	25.64	4.77
รวม	40.01	27.10	24.52	4.65

ที่มา : กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร สำนักงบประมาณ กรมธนารักษ์ และ
กรมบัญชีกลาง

ผลของการนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้แทนการจัดเก็บภาษีการค้า

จากการที่รัฐบาลได้เริ่มนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ในการจัดเก็บแทนภาษีการค้า ในปี พ.ศ.2535 เนื่องจากระบบการจัดเก็บภาษีการค้ามีความซ้ำซ้อนไม่เป็นธรรมและไม่สนับสนุนต่อภาคการผลิตและภาคการส่งออกและจากข้อมูลการจัดเก็บรายได้ของกรมสรรพากรพบว่า หลังจากการนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้จัดเก็บแทนภาษีการค้า ปรากฏว่ารายได้ของกรมสรรพากรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาโดยตลอดและประเภทภาษีที่มีผลต่อการจัดเก็บสูงสุดคือภาษีมูลค่าเพิ่ม กล่าวคือ ในปี 2534 ก่อนการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้จัดเก็บ กรมสรรพากรจัดเก็บภาษีการค้าได้ 106,182.60 ล้านบาท ในปี 2535 เริ่มจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นปีแรกแต่ยังจัดเก็บภาษีการค้าที่เป็นภาษีอากรค้างได้ 37,782.80 ล้านบาท และจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มได้ 66,613.60 ล้านบาทกรมสรรพากรจัดเก็บภาษีการค้าและในปี 2536 จัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นปีที่สอง กรมสรรพากรสามารถจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มได้ 112,581.90 ล้านบาท สูงกว่าการจัดเก็บภาษีการค้าในปี 2534 จำนวน 6,399.30 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 6.03 และตั้งแต่ปี 2537 เป็นต้นมาภาษีมูลค่าเพิ่มที่กรมสรรพากรจัดเก็บมีแนวโน้มจัดเก็บเพิ่มขึ้นมาโดยตลอดถึงปัจจุบัน

ความสำคัญของภาษีมูลค่าเพิ่มต่อการเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

ภาษีมูลค่าเพิ่ม นอกจากจะเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐบาลแล้ว ภาษีมูลค่าเพิ่มยังมีความสำคัญต่อการดำเนินนโยบายการคลังด้านภาษี โดยการใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายเพื่อการสร้างเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย

การใช้ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นเครื่องมือการดำเนินนโยบายการคลัง เริ่มจากรัฐบาลนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้จัดเก็บภาษีอากรแทนภาษีการค้า เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2535 โดยจะช่วยแก้ไข ปัญหาการจัดเก็บภาษีหลายอัตราและซ้ำซ้อนได้ เพราะระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมีความเป็นกลางทาง เศรษฐกิจ โดยมีอัตราภาษีอัตราเดียวและเป็นภาษีที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนและการขยายกิจการใหม่ๆ เนื่องจากระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ผู้ผลิตสามารถหักต้นทุนที่จ่ายออกไปแล้วได้ มีการยกเว้นภาษีสำหรับการส่งออกสินค้าจึงเป็นการส่งเสริมการแข่งขันทางการค้ากับต่างประเทศได้ ดังนั้น การนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาบังคับใช้จึงมีส่วนช่วยในการเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก

สำหรับการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายการคลังของประเทศไทย รัฐบาลได้กำหนดมาตรการต่างๆด้วยการปรับปรุง โครงสร้างหรืออัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาภาวะเศรษฐกิจถดถอยหรือออกมาตรการต่างๆที่ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ เพื่อเสริมสร้าง

ความเจริญเติบโตของประเทศ โดยรัฐบาลได้ดำเนินนโยบายการคลังด้านภาษีอากรด้วยการใช้ ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

1. การลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม รัฐบาลได้ปรับอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นร้อยละ 7 เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2540 เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลา 2 ปี โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2542 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2544 และให้คงเก็บในอัตราร้อยละ 10 เช่นเดิมตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2544 เป็นต้นไป

การลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มในปี 2542 เป็นมาตรการเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจทำให้ รัฐบาลสูญเสีयरายได้ต่อปีประมาณ 46,300 ล้านบาท และเนื่องจากภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นแหล่งรายได้ หลักของรัฐบาล และเป็นแหล่งรายได้ที่มีความยืดหยุ่นต่อการเติบโตของระบบเศรษฐกิจสูง ซึ่งจะมีผลต่อฐานะการคลังของประเทศในระยะปานกลางและระยะยาว ดังนั้น เพื่อให้รัฐบาลมีรายได้ เพียงพอต่อการลงทุนที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาประเทศ และเพื่อไม่ให้มีภาระหนี้ของรัฐบาลสูง เกินควร การลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มครั้งนี้จึงเป็นเพียงมาตรการชั่วคราวเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจเท่านั้น

2. กำหนดมูลค่าของฐานภาษีมูลค่าเพิ่มของกิจการขนาดย่อมที่ได้รับการยกเว้น ภาษีมูลค่าเพิ่ม

2.1 ยกเลิกภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บจากยอดขายรับในอัตราร้อยละ 1.5 สำหรับ ผู้ประกอบการขนาดย่อมที่มีรายรับเกินกว่า 600,000 บาทต่อปีแต่ไม่เกิน 1,200,000 บาทต่อปี โดย ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2542 เป็นต้นไป

2.2 ปรับฐานภาษีของกิจการขนาดย่อมที่จะได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มจาก 600,000 บาทต่อปีเป็น 1,200,000 บาทต่อปี โดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2542 เป็นต้นไป

2.3 ปรับฐานภาษีของกิจการขนาดย่อมที่จะได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มจาก 1,200,000 บาทต่อปีเป็นไม่เกิน 1,800,000 บาทต่อปี โดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2548 เป็นต้นไป

มาตรการดังกล่าว นอกจากจะช่วยลดภาระภาษีของผู้ประกอบการขนาดย่อมซึ่ง เป็นการลดต้นทุนการผลิตสินค้าหรือการให้บริการ ส่งผลให้รายได้ของผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น และมี ผลต่อรายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น ยังจะช่วยลดความยุ่งยากและภาระค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีของ กรมสรรพากร ซึ่งจะช่วยให้การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้เสียภาษีรายใหญ่ซึ่งเป็นแหล่งรายได้ หลัก มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นด้วย

3. การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อการกระตุ้นและส่งเสริมการลงทุน สำหรับการนำเข้า เครื่องมือและอุปกรณ์ให้แก่สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ เพื่อนำมาใช้ใน

การพัฒนาความเข้มแข็ง ของประเทศไทยในปี 2547 อันจะเป็นประโยชน์ต่อการสำรวจทรัพยากร ธรรมชาติ ทั้งทางบกและทางทะเลและได้ข้อมูลที่ถูกต้องและรวดเร็ว

4. การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่ผู้ประกอบการ ประเภทบริษัทมหาชนหรือบริษัท จำกัด สำหรับการโอนกิจการบางส่วนให้แก่กัน ในปี 2552 เพื่อเป็นการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ช่วยเหลือให้ผู้ประกอบการกิจการสามารถปรับโครงสร้างองค์กรและดำเนินธุรกิจต่อไปอย่าง มีประสิทธิภาพ หลังจากเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจซึ่งทำให้กิจการในประเทศไทยขาดสภาพ คล่องทางการเงินหรือเกิดภาวะหนี้สินเพิ่มขึ้น

5. การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สำหรับการ ขายทรัพย์สินและรายรับให้แก่บริษัทผลิตไฟฟ้าราชบุรี ในปี 2545 เพื่อเป็นการลดภาระการลงทุน ของรัฐบาลโดยการแปรรูปรัฐวิสาหกิจเพื่อให้เอกชนเข้ามาลงทุนในกิจการของรัฐบาลมากขึ้น

6. การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม สำหรับการขายสินค้าหรือการให้บริการของกองทุน อสังหาริมทรัพย์และสิทธิเรียกร้อง อันเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของ กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และสิทธิเรียกร้อง ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาด หลักทรัพย์เพื่อรองรับการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์

ความสำคัญของภาษีสรรพากรประเภทอื่น ๆ ที่มีผลต่อการเสริมสร้างความเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจของประเทศ

การดำเนินนโยบายการคลังด้านภาษี โดยการนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนิน นโยบายเพื่อการสร้างเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลจะกำหนดมาตรการภาษี โดยมีจุดประสงค์เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและบรรเทาผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจ โดยจะเน้นการ กำหนดมาตรการภาษีที่ช่วยให้ประชาชนมีรายได้หลังหักภาษีเพิ่มขึ้นและลดระดับราคาสินค้าลง เพื่อกระตุ้นการบริโภคของภาคเอกชน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนโดยทั่วไปมากที่สุด โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ซึ่งมีสัดส่วนการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคต่อรายได้ค่อนข้างสูง เช่นใน ปี 2542 มีการยกเว้นเงินได้สุทธิ 50,000 บาทแรกเพื่อกระตุ้นและฟื้นฟูเศรษฐกิจ ในปี 2545 มีการ ยกเว้นภาษีประเภทเงินได้บุคคลธรรมดาของเงินได้สุทธิ 80,000 บาทแรก ในปี 2548 มีการยกเว้น ภาษีประเภทเงินได้บุคคลธรรมดาของเงินได้สุทธิ 100,000 บาท และในปี 2551 ถึงปัจจุบันยกเว้น ภาษีประเภทเงินได้บุคคลธรรมดาในส่วน of เงินได้สุทธิ 150,000 บาทแรก

นอกจากนี้ มาตรการภาษีจะช่วยลดภาระของวิสาหกิจขนาดย่อมซึ่งเป็นกำลังสำคัญที่ จะช่วยสร้างงานและช่วยให้เศรษฐกิจไทยฟื้นตัวได้โดยเร็ว อาทิเช่น

1. การลดอัตราภาษีให้กับผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีทุนจด

ทะเบียนเรียกชำระแล้วไม่เกิน 5 ล้านบาท การปรับปรุงหลักเกณฑ์กรณีลงทุนใน RMF (Retirement Mutual Final) หรือกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ เพื่อเป็นการช่วยส่งเสริมให้มีการลงทุนในกองทุน RMF มากขึ้น ผ่อนปรนให้ผู้ลงทุนที่เป็นบุคคลธรรมดา สามารถนำเงินได้ทุกประเภทมาลงทุนใน RMF ซึ่งให้สิทธิประโยชน์เฉพาะกรณีการนำเงินได้บางประเภทมาซื้อหน่วยลงทุนเท่านั้น และผ่อนปรนให้ผู้ลงทุนที่เป็นบุคคลธรรมดา ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ สำหรับเงินได้หรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ได้รับจากการขายคืนหน่วยลงทุนที่ถือมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปีจากเดิมที่กำหนดให้ได้รับยกเว้นเฉพาะกรณีขายคืนหน่วยลงทุนเมื่อมีอายุ 55 ปีขึ้นไปหรือมีเหตุทุพพลภาพหรือตายเท่านั้น

2. การปรับเพิ่มวงเงินการหักค่าลดหย่อนเงินได้เท่าที่จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ เงินสะสมเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เงินสะสมเข้ากองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือเงินสมทบเข้ากองทุนสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน จากเดิมที่กำหนดไว้ไม่เกิน 300,000 บาท เพิ่มขึ้นเป็นไม่เกิน 500,000 บาท โดยเงินได้ที่จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพซึ่งได้รับยกเว้นภาษีเมื่อรวมกับเงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือเงินสมทบเข้ากองทุนสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน ต้องไม่เกิน 500,000 บาท

3. การปรับเพิ่มวงเงินการหักค่าลดหย่อนเงินได้เท่าที่จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว จากเดิมที่กำหนดไว้ไม่เกิน 300,000 บาท เพิ่มขึ้นเป็นไม่เกิน 500,000 บาท

บทที่ 4

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะศึกษาทั้งวิธีเชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ ในส่วนของ การศึกษาเชิงพรรณนา ผู้ศึกษาจะทำการวิเคราะห์สัดส่วนของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับรายได้ของ รัฐบาลและสัดส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ รวมทั้งศึกษามาตรการ ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ใช้ในการกระตุ้นและฟื้นฟูเศรษฐกิจ ส่วนการวิเคราะห์เชิงปริมาณ จะทำการศึกษา ถึงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์ มวลรวมในประเทศในสาขาการผลิต 2 สาขา ได้แก่ สาขาอุตสาหกรรมและสาขาการขายส่งการขายปลีก โดยจะใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยเชิง เส้นพหุคูณด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด เพื่ออธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาการผลิตที่สนใจศึกษา คือ สาขาอุตสาหกรรมและสาขาการ ขายส่งการขายปลีก

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวล รวมในประเทศในสองสาขาการผลิต คือ สาขาอุตสาหกรรมและสาขาการขายส่งการขายปลีก นั้น จะใช้ข้อมูล รายไตรมาส ตั้งแต่ปี 2543 – 2552 รวม 40 ไตรมาส รายละเอียดข้อมูลได้แสดง ไว้ในตารางที่ 1 ในภาคผนวก แหล่งที่มาของข้อมูลมาจากส่วนนโยบายการคลังและงบประมาณสำนัก นโยบายการคลัง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ

สมมติฐานการศึกษา

การศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมใน ประเทศ ได้มีการกำหนดสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวแปร ดังนี้

รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มคาดว่าจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับผลิตภัณฑ์มวล รวมในประเทศสาขาอุตสาหกรรมและสาขาการขายส่งการขายปลีก กล่าวคือ เมื่อผลิตภัณฑ์มวล รวมในประเทศสาขาอุตสาหกรรมและสาขาการขายส่งการขายปลีกเพิ่มขึ้น จะมีผลให้รายได้จากการ จัดเก็บ ภาษีมูลค่าเพิ่มเพิ่มขึ้น โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่ ในทางตรงข้ามเมื่อผลิตภัณฑ์

มวบรวมในประเทศสาขาอุตสาหกรรมและสาขาการขายส่งการขายปลีกลดลงจะมีผลให้รายได้จากการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มลดลง

วิธีการศึกษาและแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาความสัมพันธ์ของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศไทยในสาขาการผลิตสาขาอุตสาหกรรมและสาขาการขายส่งการขายปลีกโดยวิธีเชิงปริมาณ จะใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (แบบ OLS) และทำการประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไทยโดยสามารถนำตัวแปรต่างๆ มาเขียนให้อยู่ในรูปฟังก์ชันทางคณิตศาสตร์ ได้ ดังนี้

$$Rvat = f(X_m, X_w)$$

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไทยสาขาอุตสาหกรรมและผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศการขายส่งการขายปลีก ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำแบบจำลองทางเศรษฐมิติเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ โดยใช้แบบจำลองสมการในรูป Linear และสมการในรูป Double log-linear ในการวิเคราะห์ ข้อมูลและทดสอบความเหมาะสมของแบบจำลองในการนำมาใช้ในการศึกษา ดังนี้

แบบจำลองที่ 1 แบบจำลองของสมการ แบบ Linear

$$Rvat = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 \dots \dots \dots (1)$$

แบบจำลองที่ 2 แบบจำลองของสมการ แบบ Double log – linear

$$\ln Rvat = \ln \beta_0 + \ln \beta_1 X_1 + \ln \beta_2 X_2 \dots \dots \dots (2)$$

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไทยสาขาอุตสาหกรรมและผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศการขายส่งการขายปลีก ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร ซึ่งจากความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถนำมาเขียนให้อยู่ในรูปของสมการทางคณิตศาสตร์ ได้ดังนี้

แบบจำลองที่ 1 แบบจำลองของสมการ แบบ Linear

$$Rvat = b_0 + b_1 X_m + b_2 X_w \dots \dots \dots (1.1)$$

แบบจำลองที่ 2 แบบจำลองของสมการ แบบ Double Log-linear

$$\ln Rvat = b_0 + b_1 \ln X_m + b_2 \ln X_w \dots \dots \dots (1.2)$$

โดยที่

$$Rvat = \text{รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม}$$

X_m = ผลผลิตทั้งหมดรวมในประเทศสาขาอุตสาหกรรม

X_w = ผลผลิตทั้งหมดรวมในประเทศการขายส่งการขายปลีก

โดยที่รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศ (Rvat) จะขึ้นอยู่กับผลผลิตทั้งหมดรวมในประเทศในสองสาขาการผลิต คือ ผลผลิตทั้งหมดรวมในประเทศสาขาอุตสาหกรรม และผลผลิตทั้งหมดรวมในประเทศการขายส่งการขายปลีก ใช้แบบจำลองสมการในรูป Linear และสมการในรูป Double Log-linear ในการวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบความเหมาะสมของความสัมพันธ์ของตัวแปร

เมื่อผู้ศึกษานำตัวแปรดังกล่าวมาทำการคัดเลือกเข้าสมการ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อทดสอบหาแบบจำลองที่เหมาะสม โดยใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาแบบจำลองจากความสามารถในการพยากรณ์และจากค่าสถิติต่างๆ ดังนี้

1. ค่า R^2 ซึ่งเป็นค่าที่ใช้ในการอธิบายว่าสมการที่สร้างขึ้นมานั้น มีความเหมาะสมกับข้อมูลหรือไม่เพียงใด โดยค่า R^2 จะใช้ในการอธิบายค่าของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตามในรูปร้อยละและผลที่ได้ถ้ามีค่าเข้าใกล้ร้อยละ 100 มากเท่าใด แสดงว่าตัวแปรอิสระสามารถอธิบายค่าของตัวแปรตามได้มากเท่านั้น

2. ค่า F – Statistics เป็นค่าที่ใช้ในการตรวจสอบความสัมพันธ์กัน หรือความเป็นเหตุเป็นผลของตัวแปรอิสระทุกตัวในสมการ ในกรณีที่มีตัวแปรอิสระมากกว่า 1 ตัวขึ้นไป โดยพิจารณาจากค่า F – test ซึ่ง ค่า F – test ที่จะมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ขึ้นไป หมายความว่าค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว จะมีค่าไม่เท่ากับศูนย์ ซึ่งแสดงว่าตัวแปรอิสระสามารถนำมาอธิบายตัวแปรตามได้

3. ค่า t – Statistics เป็นค่าที่ใช้ในการตรวจสอบความสัมพันธ์กัน หรือความเป็นเหตุเป็นผลของตัวแปรอิสระแต่ละตัวในสมการ ในเมื่อค่า F – test มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญแสดงว่าตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว สามารถนำมาอธิบายค่าตัวแปรตามได้ ซึ่งจะเป็นตัวแปรใดนั้นสามารถจะพิจารณาได้จากค่า t – test โดยผลของ t – test จะต้องมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ขึ้นไป

4. วิธีการทดสอบ เดอร์บิน-วัตสัน (Durbin – Watson test : D.W.) เป็นค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบความเป็นอิสระกันของค่าคลาดเคลื่อน เพื่อตรวจสอบว่าตัวคลาดเคลื่อนเป็นอิสระกันหรือไม่ โดยพิจารณาค่าสถิติที่ได้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตที่เป็นค่าต่ำสุดและค่าสูงสุดที่เปิดจากตารางค่าสถิติเดอร์บิน-วัตสัน เมื่อกำหนดระดับนัยสำคัญที่ต้องการ เมื่อทราบจำนวนตัวอย่างจำนวนตัวแปรอิสระ แล้วนำผลที่ได้มาสรุปผล

จากการทดสอบแบบจำลองที่ 1 ผลที่ได้พบว่า ค่า P value ของตัวแปรอิสระ (X_w) มีค่ามากกว่า 0.05 (ผลการวิเคราะห์จากโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติแบบจำลองที่ 1 ในภาคผนวก

แสดงถึงระดับความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดสอบมีค่าไม่เหมาะสมทางสถิติ ส่วนแบบจำลองที่ 2 ผลที่ได้พบว่า ค่า P value ของตัวแปรอิสระทั้งสอง (X_m และ X_w) มีค่าน้อยกว่า 0.05 (ผลการวิเคราะห์จากโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติแบบจำลองที่ 2 ในภาคผนวก) แสดงถึงระดับความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดสอบมีค่าเหมาะสมทางสถิติ สมการได้ค่าสถิติที่เหมาะสมตามวัตถุประสงค์และมีความเหมาะสมกับข้อมูลที่ใช้ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้นำแบบจำลองที่ 2 ไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบจำลองที่ 2 แบบจำลองของสมการ
แบบ Double Log-linear

$$\ln Rvat = b_0 + b_1 \ln X_m + b_2 \ln X_w$$

บทที่ 5

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสองสาขาการผลิต คือ สาขาอุตสาหกรรมและสาขาการขายส่งการขายปลีก เพื่อศึกษาสัดส่วนของรายได้จากการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายได้ของรัฐบาล และเพื่อศึกษาถึงความสำคัญของภาษีมูลค่าเพิ่มต่อการเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยใช้ข้อมูลทศนิยม รายไตรมาส ระหว่างปี 2543 - 2552

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ สาขาการผลิตที่สนใจ ปรากฏผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ สาขาอุตสาหกรรมและสาขาการขายส่งการขายปลีก

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาอุตสาหกรรมและสาขาการขายส่งการขายปลีก ในช่วงปี 2543-2552 รวม 40 ไตรมาส ตามแบบจำลอง ผู้ศึกษาได้ทำและได้ผลการศึกษาดังนี้

$$\begin{aligned} \ln R_{vat} &= -3.96 + 1.77 \ln X_m - 0.66 \ln X_w \\ t\text{-statistic} & \quad (-3.46) \quad 9.58 \quad (-2.42) \\ \text{Unadjusted } R^2 & \quad \quad \quad = \quad 0.969 \\ \text{Adjusted } R^2 & \quad \quad \quad = \quad 0.968 \\ F - \text{Statistics} & \quad \quad \quad = \quad 583.31 \\ \text{Durbin-Watson statistic} & \quad \quad = \quad 0.694 \end{aligned}$$

ผลการศึกษาตามแบบจำลอง

1. ค่า R^2 เท่ากับ 0.96 แสดงว่า การเปลี่ยนแปลงปริมาณรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่ม เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระต่างๆ ในแบบจำลองร้อยละ 96 และเกิดจากปัจจัยอื่นอีกเพียงร้อยละ 4 จึงนับว่าสมการที่นำมาใช้เป็นแบบจำลองนั้น ตัวแปรที่นำมาใช้สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มได้ดี

2. ค่า F – Statistics ที่คำนวณได้ มีค่า 583.31 แสดงว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว มีค่าไม่เท่ากับศูนย์ ซึ่งแสดงว่าตัวแปรอิสระสามารถนำมาอธิบายตัวแปรได้ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

3. ค่า t-statistic ที่คำนวณได้ปรากฏว่า ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ผลัดกันทั้งหมดรวมในประเทศสาขาอุตสาหกรรมและสาขาการขนส่งการขายปลีกมีค่า t-statistic เท่ากับ 9.584 และ -2.419 ตามลำดับ

4. ค่าของ Durbin Watson เป็นค่าที่ทดสอบปัญหาตัวคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ตามแบบจำลอง ค่า Explanantion variables เท่ากับ 2 และจำนวน observations เท่ากับ 40 ตั้งสมมติฐานหลักว่าตัวคลาดเคลื่อน ไม่มีความสัมพันธ์กันและสมมติฐานรองตัวคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กัน พบว่าจากการประมาณค่าตามแบบจำลอง ได้ค่า Durbin - Watson เท่ากับ 0.69 แสดงว่าค่าที่ได้ยังไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าตัวคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันหรือไม่

ผลจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสองสาขาการผลิต คือ สาขาอุตสาหกรรม และ สาขาการขนส่งการขายปลีก พบว่ารายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาอุตสาหกรรม แต่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้ามกับสาขาการขนส่งการขายปลีก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาอุตสาหกรรม พบว่า มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน โดยมีความยืดหยุ่น 1.87 ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หมายความว่า เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาอุตสาหกรรมขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้รัฐบาลสามารถจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.87 แสดงว่าเมื่อสาขาการผลิตสาขาอุตสาหกรรมขยายตัวจะส่งผลให้ผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรมมีรายได้เพิ่มขึ้นและทำให้รัฐบาลสามารถจัดเก็บรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย

2. ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาการขนส่งการขายปลีก มีความสัมพันธ์ต่อรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มในทิศทางตรงกันข้าม มีความยืดหยุ่น -0.66 ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หมายความว่า เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาการขนส่งการขายปลีกขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้รัฐบาลสามารถจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มได้ลดลง 0.66 นั่นคือ เมื่อสาขาการผลิตสาขาการขนส่งการขายปลีกขยายตัวเพิ่มขึ้นแต่รัฐบาลกลับจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มได้ลดลง

2. ผลการวิเคราะห์สัดส่วนรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายได้ของรัฐบาล และสัดส่วนรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

จากการศึกษาโครงสร้างรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทยต่อรายได้ประเภทต่างๆของรัฐบาล และรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในช่วงปี 2543-2552 รัฐบาลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้รวมทั้งสิ้น 3,386,280.34 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 40.15 ของรายได้ภาษีสรรพากร คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 28.47 ของรายได้ภาษีอากร คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 25.41 ของรายได้รัฐบาล รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 5.1 และตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.1 รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มและรายได้ของรัฐบาลในช่วงปี 2543 -2552

หน่วย : ล้านบาท

ปี	รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม	รายได้ภาษีสรรพากร	รายได้ภาษีอากร	รายได้รัฐบาล	GDP
2543	192,509.70	461,321.67	717,338.09	817,594.69	4,924,218
2544	215,157.80	499,710.90	770,149.15	874,766.07	5,132,498
2545	228,196.18	544,280.80	851,062.34	959,437.40	5,451,453
2546	261,306.37	627,682.49	986,142.48	1,104,627.00	5,916,510
2547	316,133.94	772,236.41	1,154,132.13	1,289,879.59	6,487,782
2548	385,717.57	937,149.47	1,326,947.86	1,474,419.56	7,089,791
2549	417,772.22	1,057,200.08	1,427,527.95	1,581,523.79	7,852,153
2550	434,272.49	1,119,193.50	1,497,050.23	1,703,774.59	8,531,260
2551	503,438.69	1,276,079.94	1,653,984.64	1,837,643.29	9,082,392
2552	431,775.38	1,138,564.90	1,510,073.89	1,684,297.43	9,049,654
รวม	3,386,280.34	8,433,420.16	11,894,408.74	13,327,963.41	69,517,711.00

ที่มา : กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร สำนักงบประมาณ กรมธนารักษ์ และกรมบัญชีกลาง

ตารางที่ 5.2 สัดส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มและรายได้ของรัฐบาลในช่วงปี 2543 -2552

หน่วย : ร้อยละ

ปี	รายได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม/ รายได้ภาษีสรรพากร	รายได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม/ รายได้ภาษีอากร	รายได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม/ รายได้รัฐบาล	รายได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม/ GDP
2543	41.73	26.84	23.55	3.91
2544	43.06	27.94	24.60	4.19
2545	41.93	26.81	23.78	4.19
2546	41.63	26.50	23.66	4.42
2547	40.94	27.39	24.51	4.87
2548	41.16	29.07	26.16	5.44
2549	39.52	29.27	26.42	5.32
2550	38.80	29.01	25.49	5.09
2551	39.45	30.44	27.40	5.54
2552	37.92	28.59	25.64	4.77
รวม	40.15	28.47	25.41	4.87

ที่มา : กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร สำนักงบประมาณ กรมธนารักษ์ และกรมบัญชีกลาง

จากข้อมูลสัดส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มและรายได้ของรัฐบาลในช่วงปี 2543 -2552 พบว่ารายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายได้ประเภทอื่น ๆ นั้น ภาษีมูลค่าเพิ่มมีสัดส่วนรายได้ค่อนข้างสูง นับว่ารายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มมีความสำคัญต่อการเป็นแหล่งรายได้ของรัฐบาล

3. ผลการศึกษาความสำคัญของภาษีมูลค่าเพิ่มต่อการเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มนอกจากจะเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐบาลแล้ว ภาษีมูลค่าเพิ่มยังมีความสำคัญต่อการดำเนินนโยบายการคลังด้านภาษี โดยการใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายเพื่อการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย

การใช้ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นเครื่องมือการดำเนินนโยบายการคลัง เริ่มจากรัฐบาลนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้จัดเก็บภาษีอากรแทนภาษีการค้า เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2535 โดยจะช่วยเหลือปัญหาการจัดเก็บภาษีหลายอัตราและซ้ำซ้อนได้ เพราะระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมีความเป็นกลางทาง

เศรษฐกิจโดยมีอัตราภาษีอัตราเดียวและเป็นภาษีที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนและการขยายกิจการใหม่ ๆ เนื่องจากระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ผู้ผลิตสามารถหักต้นทุนที่จ่ายออกไปแล้วได้ มีการยกเว้นภาษีสำหรับการส่งออกสินค้าจึงเป็นการส่งเสริมการแข่งขันทางการค้ากับต่างประเทศได้ ดังนั้น การนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาบังคับใช้ จึงมีส่วนช่วยในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก

สำหรับการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายการคลังของประเทศไทย รัฐบาลได้กำหนดมาตรการต่างๆด้วยการปรับปรุงโครงสร้างหรืออัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อแก้ไขปัญหาภาวะเศรษฐกิจถดถอยหรือออกมาตรการต่างๆที่ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ เพื่อเสริมสร้างความเจริญเติบโตของประเทศ โดยรัฐบาลได้ดำเนินนโยบายการคลังด้านภาษีอากรด้วยการใช้ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

1. การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อการกระตุ้นและส่งเสริมการลงทุน สำหรับการนำเข้าเครื่องมือและอุปกรณ์ให้แก่สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาดาวเทียมของประเทศไทยในปี 2547 อันจะเป็นประโยชน์ต่อการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งทางบกและทางทะเลและได้ข้อมูลที่ถูกต้องและรวดเร็ว

2. กำหนดมูลค่าของฐานภาษีมูลค่าเพิ่มของกิจการขนาดย่อมที่ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มจากเดิมไม่เกินหนึ่งล้านสองแสนบาทต่อปีในปี 2542 เป็นไม่เกินหนึ่งล้านแปดแสนบาทต่อปีในปี 2548 เพื่อเป็นการบรรเทาภาระในการเสียภาษีของผู้ประกอบการขนาดย่อมซึ่งเป็นการลดต้นทุนการผลิตสินค้าหรือการให้บริการ ส่งผลให้รายได้ของผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น และมีผลต่อรายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น

3. การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่ผู้ประกอบการ ประเภทบริษัทมหาชนหรือบริษัทจำกัด สำหรับการโอนกิจการบางส่วนให้แก่กันในปี 2552 เพื่อเป็นการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ช่วยเหลือให้ผู้ประกอบการกิจการสามารถปรับโครงสร้างองค์กรและดำเนินธุรกิจต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพหลังจากเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจซึ่งทำให้กิจการในประเทศไทยขาดสภาพคล่องทางการเงิน หรือเกิดภาวะหนี้สินเพิ่มขึ้น

4. การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สำหรับการขายทรัพย์สิน และรายรับให้แก่บริษัทผลิตไฟฟ้าราชบุรี ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดภาระการลงทุนของรัฐบาลโดยการแปรรูปรัฐวิสาหกิจเพื่อให้เอกชนเข้ามาลงทุนในกิจการของรัฐบาลมากขึ้น

5. การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม สำหรับการขายสินค้าหรือการให้บริการของกองทุนอสังหาริมทรัพย์และสิทธิเรียกร้อง อันเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และสิทธิเรียกร้อง ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เพื่อรองรับการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. การสรุปผลการศึกษา

1.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสองสาขาการผลิต

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาอุตสาหกรรมและสาขาการขนส่งการขายนปลีก พบว่า รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาอุตสาหกรรม แต่มีความสัมพันธ์ ในทิศทางตรงกันข้ามกับสาขาการขนส่งการขายนปลีก

1.2 ผลการวิเคราะห์สัดส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายได้ของรัฐบาลและการเปรียบเทียบ สัดส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

จากการศึกษาโครงสร้างรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทยต่อรายได้ประเภทต่างๆของรัฐบาล และรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในช่วงปี 2543-2552 สามารถวิเคราะห์สัดส่วนคิดเป็นร้อยละต่อรายได้ประเภทต่างๆและต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศได้ คือ ในช่วงปี 2543-2552 รัฐบาลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้รวมทั้งสิ้น 3,386,280.34 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 40.15 ของรายได้ภาษีสรรพากร คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 28.47 ของรายได้ภาษีอากร คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 25.41 ของรายได้รัฐบาล และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 4.87 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

พิจารณาจากการสัดส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายได้รวมของรัฐบาล ที่มีสัดส่วนถึงร้อยละ 25.41 ซึ่งมีสัดส่วนสูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลทุกประเภท สำหรับรายได้ที่จัดเก็บได้รองลงมาคือภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่จัดเก็บได้ในช่วงปี 2543-2552 คิดเป็นร้อยละ 21.59 และ 11.01 ตามลำดับ ซึ่งการจัดเก็บรายได้สูงสุด 3 ประเภทนี้เป็นผลของการจัดเก็บของกรมสรรพากรทั้งสิ้น

1.3 ผลการศึกษาความสำคัญของภาษีมูลค่าเพิ่มที่มีต่อการเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มนอกจากจะเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐบาลแล้ว ภาษีมูลค่าเพิ่มยังมีความสำคัญต่อการดำเนินนโยบายการคลังด้านภาษี โดยการใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายด้านการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

สำหรับการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายการคลังของประเทศไทยรัฐบาลดำเนินการ โดยกำหนดมาตรการต่างทั้งในด้านการปรับโครงสร้างและอัตราภาษี

2. การอภิปรายผล

2.1 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาการผลิตสาขาอุตสาหกรรมและสาขาการขนส่งการขายปลีก พบว่า รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาอุตสาหกรรม แต่เปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้ามกับสาขาการขนส่งการขายปลีก

2.1.1 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาอุตสาหกรรม พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน ซึ่งหมายถึงเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาอุตสาหกรรมขยายตัว ส่งผลให้ผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรมมีรายได้เพิ่มขึ้น จึงทำให้รัฐบาลสามารถจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มสูงตามไปด้วย ทั้งนี้ในช่วงที่ทำการศึกษาเป็นช่วงที่เศรษฐกิจกำลังฟื้นตัวหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในช่วงปี 2540 ผลผลิตภาคอุตสาหกรรมมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น จึงส่งผลให้รัฐบาลจัดเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้นด้วย แต่ในช่วงเศรษฐกิจถดถอยภาคอุตสาหกรรมประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตลดต่ำลงเช่นในปี 2540-2542 ทำให้รัฐบาลมีรายได้ลดลงตามไปด้วย

2.1.2 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาขนส่งการขายปลีก พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้าม ทั้งนี้ อาจเกิดจากการกำหนดโครงสร้างภาษีมูลค่าเพิ่มของรัฐ ที่ให้สิทธิยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้กับผู้ประกอบการขนส่งการขายปลีกบางประเภท เช่น การขาย พืชผลทางการเกษตร การขายสัตว์ การขายปุ๋ย ปลาป่น อาหารสัตว์ ยาหรือเคมีภัณฑ์ที่ใช้สำหรับพืชหรือสัตว์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือตำราเรียน ฯลฯ รวมถึงการยกเว้นการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากการประกอบกิจการขายสินค้าหรือให้บริการที่มีรายรับไม่เกิน 1.8 ล้านบาทต่อปีการลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจากอัตราร้อยละ 10 เป็นร้อยละ 7 และการส่งออกของผู้ประกอบการในเขตอุตสาหกรรมส่งออกตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ดังนั้น ถึงแม้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาขนส่งการขายปลีกจะขยายตัวแต่รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มไม่ขยายตัวตาม ซึ่งอาจจะเกิดจากการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับสินค้าดังกล่าวข้างต้น

2.2 จากการศึกษาโครงสร้างรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทยต่อรายได้ประเภทต่างๆ ของรัฐบาล และรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในช่วงปี 2543-2552

สามารถวิเคราะห์สัดส่วนคิดเป็นร้อยละต่อรายได้ประเภทต่างๆและต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศได้ คือ ในช่วงปี 2543-2552 รัฐบาลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้รวมทั้งสิ้น 3,386,280.34 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 40.15 ของรายได้ภาษีสรรพากร คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 28.47 ของรายได้ภาษีอากร คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 25.41 ของรายได้รัฐบาลและคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 4.87 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ซึ่งนับว่ารายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญสูงสุดเมื่อเทียบกับภาษีประเภทอื่น รายละเอียดเปรียบเทียบสัดส่วนปรากฏในตารางที่ 2 ของภาคผนวก ส่วนรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มสัดส่วนค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ซึ่งอาจจะเกิดจากความสามารถในการเสียภาษีของผู้เสียภาษีเพิ่มสูงขึ้นตามอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ หรืออาจเกิดจากความพยายามในการจัดเก็บภาษีของหน่วยงานรัฐบาลเพิ่มสูงขึ้นด้วยการปรับปรุงการบริหารการจัดเก็บให้มีประสิทธิภาพ ด้วยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงาน รวมถึงการดำเนินนโยบายที่เหมาะสม กับภาวะการณ์เศรษฐกิจในขณะนั้น

2.3 ผลการศึกษาความสำคัญของภาษีมูลค่าเพิ่มต่อการเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มนอกจากจะเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐบาลแล้ว ภาษีมูลค่าเพิ่มยังมีความสำคัญต่อการดำเนินนโยบายการคลังด้านภาษี โดยการใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายด้านการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ เช่น การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม สำหรับการนำเข้าการประกอบการขายทองคำ ทองคำขาว ทองขาว เงินและพาราเซียมเฉพาะที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นทองรูปพรรณเพื่อการส่งออก การลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 10 เป็นร้อยละ 7 ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2540 เป็นต้นมา หรือการปรับฐานภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีสำหรับธุรกิจขนาดย่อมจากไม่เกิน 1,200,00 ล้านบาทต่อปี เป็น ไม่เกิน 1,800,00 ล้านบาทต่อปี เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะ

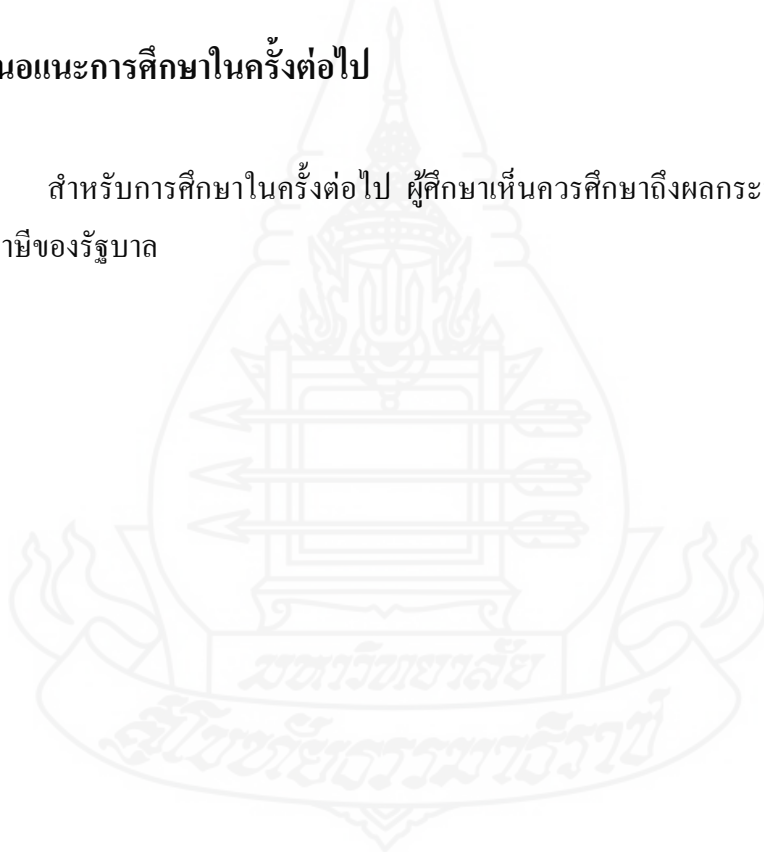
จากการศึกษาโครงสร้างรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทยต่อรายได้ประเภทต่างๆของรัฐบาล และรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในช่วงปี 2543-2552 พบว่า รัฐบาลจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้ในสัดส่วนที่สูงกว่าภาษีประเภทอื่น ดังนั้น การให้ความสำคัญต่อการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มทั้งในด้านการปรับโครงสร้างภาษี อัตราภาษี รวมถึงการบริหารจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพจะส่งผลให้รัฐบาลสามารถจัดเก็บรายได้ได้เพิ่มขึ้น

โดยเฉพาะการบริหารการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม จะต้องมุ่งเน้นการจัดเก็บให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของการโลกยุคใหม่ เช่นการจัดเก็บภาษีจากการขายและให้บริการผ่านระบบอินเทอร์เน็ต การประกอบการที่ไม่เข้าสู่ระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นต้น

จากการดำเนินนโยบายการคลังด้านภาษี ด้วยการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้เป็นเครื่องในการบริหารรายได้ ทำให้รัฐบาลสามารถจัดหารายได้ให้เพียงพอต่อการใช้จ่ายของประเทศ จึงนับว่าภาษีมูลค่าเพิ่มมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นรัฐบาลควรให้ความสำคัญต่อการบริหารการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มให้มากขึ้น ทั้งในด้านการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษี การให้สวัสดิการที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงการส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักในหน้าที่ที่มีต่อการเสียภาษีเพื่อประโยชน์ของประชาชนในสวนรวม

3. ข้อเสนอแนะการศึกษาในครั้งต่อไป

สำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป ผู้ศึกษาเห็นควรศึกษาถึงผลกระทบจากการกำหนดมาตรการภาษีของรัฐบาล

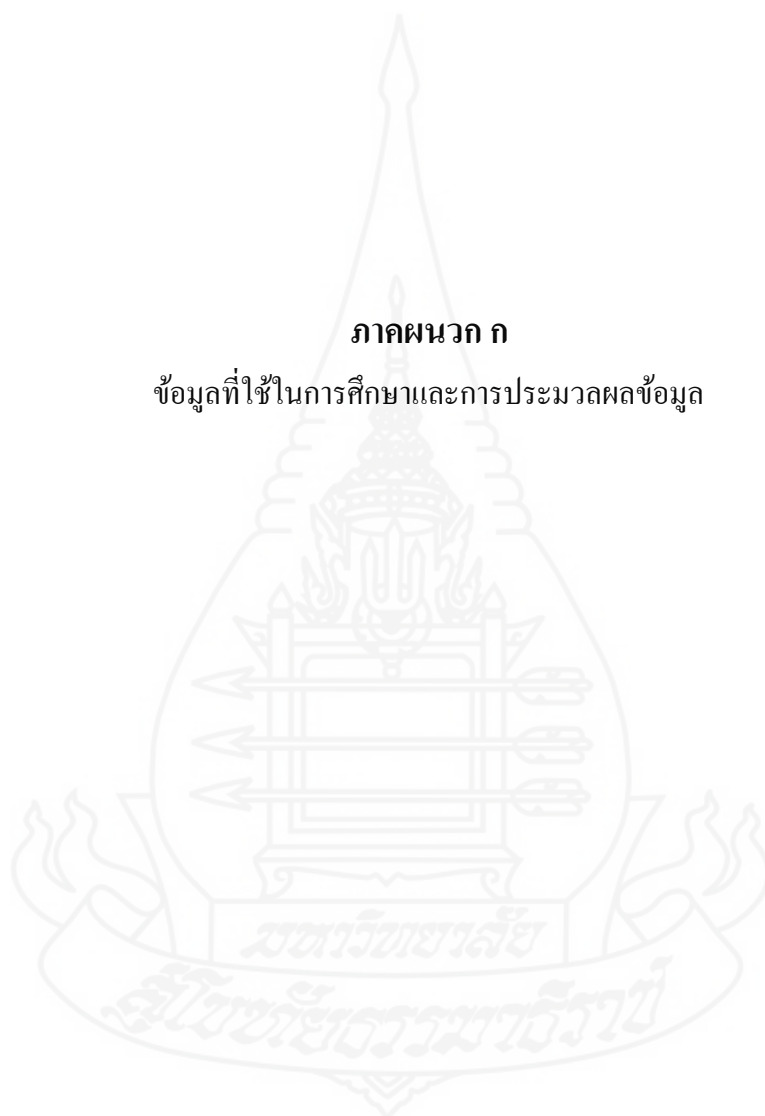

บรรณานุกรม

- เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม “การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจายรายได้”
พิมพ์ครั้งที่ 7 แก้ไขเพิ่มเติม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 2543
- ชัยรัตน์ เอี่ยมสกุลวัฒน์ “หน่วยที่ 8 ทฤษฎีภาษีอากร” ใน ประมวลสาระชุดวิชาเศรษฐศาสตร์
ภาครัฐ นนทบุรี สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2544
- สุชาดา ตั้งทางธรรม “หน่วยที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ภาครัฐ” นนทบุรี สาขาวิชา
เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2544
- บัญชีประชาชาติ, กอง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
เศรษฐกิจการคลัง, กอง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
- ปิยะ สาชาติ. 2540. “การศึกษาประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในประเทศไทย”
วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์บัณฑิต เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เขาวเรศ บุญจันทร์ “บทบาทของภาษีอากรในด้านความสามารถการทำรายได้ให้แก่รัฐบาลและ
ความสามารถในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการใช้จ่ายมาตรการทาง
ภาษีอากรว่าสามารถบรรลุในการเพิ่มรายได้ให้แก่รัฐหรือไม่”
- ณัฐธวุฒิ สิทธิสมาน. 2545. “ผลกระทบจากภาษีมูลค่าเพิ่มต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ
ประเทศไทย” การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- รัตนาวรรณ ดวงแก้ว. 2544. “บทบาทของภาษีสรรพากรกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ
ประเทศไทย” วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ทัศนีย์ สิงหนาท. 2545. “บทบาทภาษีอากรต่อการทำรายได้ให้รัฐและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ”
การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่
- มยุรี สุรินทร์. 2546. “การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีอากรของกรมสรรพากรและ
รายได้ประชาชาติ” การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ปริณดา สุทิน “ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้รัฐบาลและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ
ไทย” การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สำนักงานคลังจังหวัดอุดรดิตต์ “คู่มือการจัดทำผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)” อุดรดิตต์ 2552

ภาคผนวก ก

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาและการประมวลผลข้อมูล

ตารางที่ 1 มูลค่ารายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มและผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศรายไตรมาส ระหว่างปี 2543 - 2552

หน่วย : ล้านบาท

ปี	ไตรมาส	รายได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม	ผลิตภัณฑ์มวลรวม ในประเทศ สาขา อุตสาหกรรม	ผลิตภัณฑ์มวลรวมใน ประเทศ สาขาขายส่ง ขายปลีก
2543	1	46,529.400	401,004	210,363
	2	48,301.000	408,254	209,740
	3	49,682.200	417,684	213,516
	4	53,678.020	426,859	215,598
2544	1	52,697.150	420,290	215,606
	2	53,670.910	433,934	215,422
	3	55,111.722	433,632	213,101
	4	54,611.913	428,517	212,771
2545	1	53,670.281	438,667	215,727
	2	59,306.400	452,816	215,935
	3	60,607.589	464,955	216,347
	4	61,555.360	480,559	218,735
2546	1	64,925.780	501,293	219,716
	2	66,321.081	510,307	219,854
	3	68,504.151	514,251	221,747
	4	73,868.780	536,376	226,912
2547	1	79,069.436	538,392	236,231
	2	79,708.162	546,480	240,547
	3	83,487.560	559,793	245,046
	4	89,003.825	591,220	249,279
2548	1	91,322.630	583,517	251,842
	2	94,975.191	606,560	257,813
	3	110,415.921	626,674	263,799
	4	100,031.537	645,278	269,236

หน่วย : ล้านบาท

ปี	ไตรมาส	ภาษีมูลค่าเพิ่ม	ผลิตภัณฑ์มวลรวมใน ประเทศ สาขา อุตสาหกรรม	ผลิตภัณฑ์มวลรวมใน ประเทศ สาขาขายส่งขาย ปลีก
2549	1	103,003.093	677,729	272,715
	2	108,495.192	678,477	278,071
	3	106,242.393	687,336	282,569
	4	106,763.312	704,624	287,394
2550	1	107,593.943	733,884	294,167
	2	109,944.199	737,870	300,253
	3	109,971.034	761,616	308,301
	4	117,682.940	801,337	311,647
2551	1	124,473.393	796,630	317,739
	2	127,346.442	812,130	321,366
	3	133,935.918	826,569	324,812
	4	115,941.831	734,992	319,180
2552	1	98,693.986	702,073	315,316
	2	103,955.226	750,308	314,654
	3	113,184.335	787,861	318,573
	4	121,204.1604	845,391	331,571

ที่มา : ส่วนนโยบายการคลังและงบประมาณ สำนักนโยบายการคลัง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 2 ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลตั้งแต่ปี 2543 ถึง 2552

(หน่วย: ล้านบาท)	2543 - 2552	สัดส่วน/รวมรายได้จัดเก็บ
กรมสรรพากร	8,433,420	63.28
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	1,466,930	11.01
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	2,878,041	21.59
ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม	428,912	3.22
ภาษีการค้า	353	0.00
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	3,386,280	25.41
ภาษีธุรกิจเฉพาะ	210,928	1.58
อากรแสตมป์	59,482	0.45
รายได้อื่นๆ	2,494	0.02
กรมสรรพสามิต	2,487,235	18.66
ภาษีน้ำมันฯ	730,812	5.48
ภาษียาสูบ	363,195	2.73
ภาษีสุราฯ	257,215	1.93
ภาษีเบียร์	412,051	3.09
ภาษिरถยนต์	501,670	3.76
ภาษีเครื่องดื่ม	98,445	0.74
ภาษีเครื่องไฟฟ้า	27,374	0.21
ภาษिरถจักรยานยนต์	14,974	0.11
ภาษีแบตเตอรี่	9,644	0.07
ภาษีการโทรคมนาคม	55,843	0.42
ภาษีอื่นๆ	9,197	0.07
รายได้อื่นๆ	6,814	0.05
ภาษีสถานบริการ(สนามม้า)	785	0.01
ภาษีสถานบริการ(สนามกอล์ฟ)	3,525	0.03
ภาษีผลิตภัณฑ์เครื่องหอม	1,566	0.01
ภาษีแก้วและเครื่องแก้ว	368	0.00
ภาษีพรม	300	0.00
ภาษีไฟ	535	0.00
ภาษีเรือ	86	0.00
ภาษีสารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน	225	0.00
ภาษีในท์คลับและดิสโก้เทค	629	0.00

ตารางที่ 2 ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลตั้งแต่ปี 2543 ถึง 2552

(หน่วย: ล้านบาท)	2543 - 2552	สัดส่วน/รวมรายได้ จัดเก็บ
ภาษีสถานอาบน้ำหรืออบตัวและนวด	1,178	0.01
ภาษีการออกสลากกินแบ่ง	-	0.00
ภาษีหินอ่อนและหินแกรนิต	-	0.00
ภาษีซีเมนต์	-	0.00
ภาษีไม้จืดไฟฟ้า	-	0.00
ภาษียานต์คู่	-	0.00
กรมศุลกากร	973,754	7.31
อากรขาเข้า	949,562	7.12
อากรขาออก	2,653	0.02
รายได้อื่นๆ	21,540	0.16
รวม 3 กรม	11,894,409	89.24
หน่วยงานอื่น	1,433,555	10.76
ส่วนราชการอื่น	624,550	4.69
กรมธนารักษ์	27,155	0.20
รายได้จากการขายหุ้นให้กองทุน วายุภักษ์	25,075	0.19
เงินจากการขุดเลิกทุนรักษาระดับอัตรา แลกเปลี่ยน	36,951	0.28
แปรรูปรัฐวิสาหกิจ	8,549	0.06
รัฐวิสาหกิจ	711,275	5.34
รวมรายได้จัดเก็บ	13,327,963	100.00

ที่มา : ส่วนนโยบายการคลังและงบประมาณ สำนักนโยบายการคลัง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ผลการวิเคราะห์จาก โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติแบบจำลองที่ 1

Model 1: OLS estimates using the 40 observations 2000:1-2009:4
Dependent variable: y

<i>Variable</i>	<i>Coefficient</i>	<i>Std. Error</i>	<i>t-statistic</i>	<i>p-value</i>	
const	-10082.9	9744.71	-1.0347	0.30752	
x1	0.230525	0.0323869	7.1179	<0.00001	***
x2	-0.161109	0.108126	-1.4900	0.14470	

Mean of dependent variable = 86487.2

Standard deviation of dep. var. = 26706.6

Sum of squared residuals = 1.12962e+009

Standard error of residuals = 5525.41

Unadjusted $R^2 = 0.95939$

Adjusted $R^2 = 0.957195$

F-statistic (2, 37) = 437.057 (p-value < 0.00001)

Durbin-Watson statistic = 0.709771

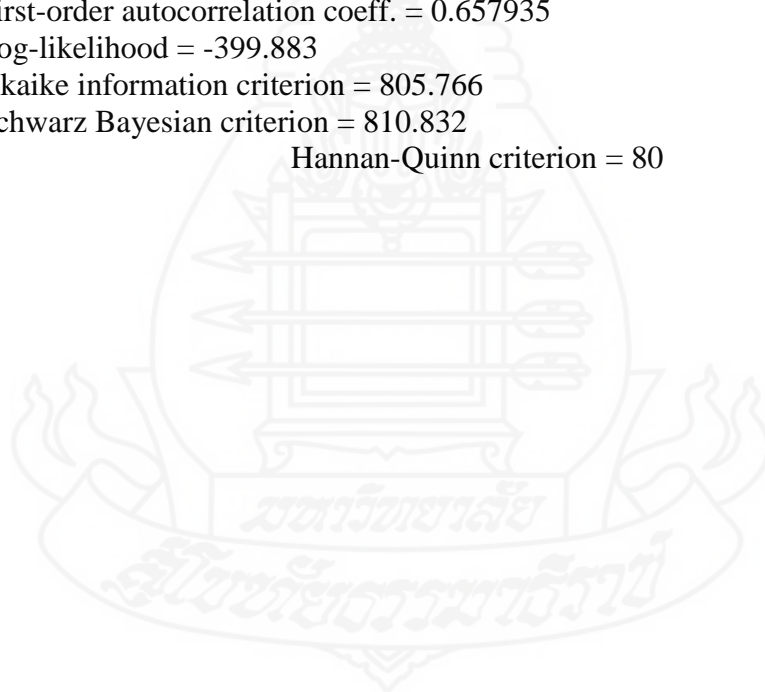
First-order autocorrelation coeff. = 0.657935

Log-likelihood = -399.883

Akaike information criterion = 805.766

Schwarz Bayesian criterion = 810.832

Hannan-Quinn criterion = 80

ผลการวิเคราะห์จากโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติแบบจำลองที่ 2

Model 2 : OLS estimates using the 40 observations 2000:1-2009:4

Dependent variable: 1_T

<i>Variable</i>	<i>Coefficient</i>	<i>Std. Error</i>	<i>t-statistic</i>	<i>p-value</i>	
const	-3.96578	1.145	-3.4636	0.00136	***
1_x1	1.77446	0.185149	9.5839	<0.00001	***
1_x2	-0.664596	0.274791	-2.4185	0.02062	**

Mean of dependent variable = 11.3172

Standard deviation of dep. var. = 0.32897

Sum of squared residuals = 0.129745

Standard error of residuals = 0.0592166

Unadjusted $R^2 = 0.969259$ Adjusted $R^2 = 0.967598$

F-statistic (2, 37) = 583.309 (p-value < 0.00001)

Durbin-Watson statistic = 0.6943

First-order autocorrelation coeff. = 0.660161

Log-likelihood = 57.8638

Akaike information criterion = -109.728

Schwarz Bayesian criterion = -104.661

Hannan-Quinn criterion = -107.896

พระราชกฤษฎีกา
ออกตามความในประมวลรัษฎากร
ว่าด้วยการลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 479)
พ.ศ. 2551

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2551
เป็นปีที่ 63 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้
ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงการลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 187 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา 80
แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 30)
พ.ศ. 2534 อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่ง
มาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 33 และมาตรา 41 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตรา
พระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า "พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร
ว่าด้วยการลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 479) พ.ศ. 2551"

มาตรา 2 พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการลดอัตรา
ภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 465) พ.ศ. 2550

มาตรา 4 ให้ลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา 80 แห่งประมวลรัษฎากรและคงจัดเก็บใน
อัตรา ดังต่อไปนี้

- (1) ร้อยละหกจุดสาม สำหรับการขายสินค้า การให้บริการ หรือการนำเข้าทุก
กรณี ซึ่งความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม
พ.ศ. 2551 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2553

(2) ร้อยละเก้า สำหรับการขายสินค้า การให้บริการ หรือการนำเข้าทุกกรณี ซึ่งความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2553 เป็นต้นไป

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

สมัคร สุนทรเวช

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ: เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 465) พ.ศ. 2550 ได้กำหนดให้ลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา 80 แห่งประมวลรัษฎากร จากอัตราร้อยละสิบ เป็นอัตราร้อยละหกจุดสามเป็นการชั่วคราว สำหรับการขายสินค้า การให้บริการ หรือการนำเข้าทุกกรณี ซึ่งความรับผิดในการเสียภาษีเกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2550 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2551 และลดอัตราเป็นร้อยละเก้าตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป แต่เนื่องจากการขยายตัวด้านการใช้จ่ายภาคเอกชนมีส่วนสำคัญต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ และยังมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการสนับสนุนให้มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องอีกระยะหนึ่ง สมควรขยายเวลาการลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจากอัตราร้อยละสิบ เป็นร้อยละ หกจุดสามออกไปอีกจนถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2553 และลดอัตราเป็นร้อยละเก้า ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2553 เป็นต้นไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

(ร.จ. ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 125 ตอนที่ 96 ก วันที่ 23 สิงหาคม 2551)

พระราชกฤษฎีกา
ออกตามความในประมวลรัษฎากร
ว่าด้วยการกำหนดมูลค่าของฐานภาษีของกิจการขนาดย่อม
ซึ่งได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 432)
พ.ศ. 2548

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2548

เป็นปีที่ 60 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงการกำหนดมูลค่าของฐานภาษีของกิจการขนาดย่อมซึ่งได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 221 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และ มาตรา 81/1 แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2534 อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 35 และมาตรา 48 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า "พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการกำหนดมูลค่าของฐานภาษีของกิจการขนาดย่อมซึ่งได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 432) พ.ศ. 2548"

มาตรา 2 พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2548 เป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการกำหนดมูลค่าของฐานภาษีของกิจการขนาดย่อมซึ่งได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 354) พ.ศ. 2542

มาตรา 4 มูลค่าของฐานภาษีของกิจการขนาดย่อมตามมาตรา 81/1 แห่งประมวลรัษฎากร จะต้องไม่เกินหนึ่งล้านแปดแสนบาทต่อปี

มาตรา 5 คำว่า “ปี” ตามมาตรา 4 หมายความว่า

(1) ในกรณีที่ผู้ประกอบการเป็นบุคคลธรรมดาหรือคณะบุคคลที่มีชื่อนิติบุคคลให้นับตามปีประจิดทิน เว้นแต่ในกรณีที่เริ่มประกอบกิจการที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ให้เริ่มนับตั้งแต่วันเริ่มประกอบกิจการถึงวันสิ้นปีประจิดทิน

(2) ในกรณีที่ผู้ประกอบการเป็นนิติบุคคล ให้นับตามรอบระยะเวลาบัญชี เว้นแต่ในกรณีที่เริ่มประกอบกิจการที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ให้เริ่มนับตั้งแต่วันเริ่มประกอบกิจการถึงวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี

มาตรา 6 บทบัญญัติในมาตรา 4 และมาตรา 5 ให้ใช้บังคับกับการยื่นแบบแสดงรายการภาษีที่เกิดขึ้นหลังจากพระราชกฤษฎีกานี้มีผลใช้บังคับเป็นต้นไป

มาตรา 7 บทบัญญัติในพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการกำหนดมูลค่าของฐานภาษีของกิจการขนาดย่อมซึ่งได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 354) พ.ศ. 2542 ให้ยังคงใช้บังคับต่อไป เฉพาะในการปฏิบัติจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มที่ค้างอยู่หรือที่พึงชำระก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ

มาตรา 8 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ : - เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงการกำหนดมูลค่าของฐานภาษีของกิจการขนาดย่อมซึ่งได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา 81/1 แห่งประมวลรัษฎากร โดยกำหนดให้กิจการที่มีมูลค่าของฐานภาษีไม่เกินหนึ่งล้านแปดแสนบาทต่อปีได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม เพื่อบรรเทาภาระในการเสียภาษีของผู้ประกอบการที่มีมูลค่าของฐานภาษีไม่เกินกว่ามูลค่าของฐานภาษีดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

(ร.จ. ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 122 ตอนที่ 10 ก วันที่ 26 มกราคม 2548)

พระราชกฤษฎีกา
ออกตามความในประมวลรัษฎากร
ว่าด้วยการลดอัตราและยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 471)
พ.ศ. 2551

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2551
เป็นปีที่ 63 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงการลดอัตราภาษีเงินได้และยกเว้นภาษีเงินได้ สำหรับกำไรสุทธิของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งมีทุนที่ชำระแล้วในวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชีไม่เกินห้าล้านบาท

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 187 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา 3(1) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2496 อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 33 และมาตรา 41 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการลดอัตราและยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 471) พ.ศ. 2551”

มาตรา 2 พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการลดอัตรารัษฎากร (ฉบับที่ 431) พ.ศ. 2548

มาตรา 4 ให้ลดอัตราภาษีเงินได้ตาม (ก) ของ (2) สำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลแห่งบัญชีอัตราภาษีเงินได้ท้ายหมวด 3 ในลักษณะ 2 แห่งประมวลรัษฎากร และคงจัดเก็บในอัตราดังต่อไปนี้ ทั้งนี้ เฉพาะบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งมีทุนที่ชำระแล้วในวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชีไม่เกินห้าล้านบาท

(1) ร้อยละสิบห้าของกำไรสุทธิ เฉพาะส่วนที่เกินหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท แต่ไม่เกินหนึ่งล้านบาท

(2) ร้อยละยี่สิบห้าของกำไรสุทธิ เฉพาะส่วนที่เกินหนึ่งล้านบาท แต่ไม่เกินสามล้านบาท

มาตรา 5 ให้ยกเว้นภาษีเงินได้ตามส่วน 3 หมวด 3 ในลักษณะ 2 แห่งประมวลรัษฎากร ให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งมีทุนที่ชำระแล้วในวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี ไม่เกินห้าล้านบาท สำหรับกำไรสุทธิของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลดังกล่าว เฉพาะส่วนที่ไม่เกินหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท

มาตรา 6 การลดอัตรากำไรเงินได้ตามมาตรา 4 และการยกเว้นภาษีเงินได้ตามมาตรา 5 ให้ใช้บังคับแก่กำไรสุทธิของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีซึ่งเริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป

มาตรา 7 บทบัญญัติในพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการลดอัตรารัษฎากร (ฉบับที่ 431) พ.ศ. 2548 ให้ยังคงใช้บังคับต่อไปเฉพาะการลดอัตรากำไรเงินได้ ให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีซึ่งเริ่มก่อนวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2551

มาตรา 8 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

สมัคร สุนทรเวช

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ: เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกานี้ คือ เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายในการกระตุ้นและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศสมควรปรับปรุงการลดอัตรากำไรเงินได้และยกเว้นภาษีเงินได้ สำหรับกำไรสุทธิของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งมีทุนที่ชำระแล้วในวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชีไม่เกินห้าล้านบาท โดยลดอัตรากำไรเงินได้สำหรับกำไรสุทธิ เฉพาะส่วนที่เกินหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท แต่ไม่เกินสามล้านบาท และยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับกำไรสุทธิ เฉพาะส่วนที่ไม่เกินหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท เพื่อสนับสนุนการประกอบวิสาหกิจขนาดย่อมและกระตุ้นให้มีการลงทุนในวิสาหกิจดังกล่าวอันจะทำให้เศรษฐกิจขยายตัวเพิ่มขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

(ร.จ. ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 125 ตอนที่ 54 ก วันที่ 28 มีนาคม 2551)

พระราชกฤษฎีกา
ออกตามความในประมวลรัษฎากร
ว่าด้วยการลดอัตรารัษฎากร (ฉบับที่ 431)
พ.ศ. 2548

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2548

เป็นปีที่ 60 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงการลดอัตราภาษีเงินได้สำหรับกำไรสุทธิของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งมีทุนที่ชำระแล้วในวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชีไม่เกินห้าล้านบาท

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 221 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา 3(1) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2496 อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 35 และมาตรา 48 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า "พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการลดอัตรารัษฎากร (ฉบับที่ 431) พ.ศ. 2548"

มาตรา 2 พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการลดอัตรารัษฎากร (ฉบับที่ 394) พ.ศ.2545

มาตรา 4 ให้ลดอัตราภาษีเงินได้ตาม (ก) ของ (2) สำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลแห่งบัญชีอัตราภาษีเงินได้ท้ายหมวด 3 ในลักษณะ 2 แห่งประมวลรัษฎากร และคงจัดเก็บในอัตราดังต่อไปนี้ ทั้งนี้ เฉพาะบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีทุนที่ชำระแล้วในวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชีไม่เกินห้าล้านบาท

(1) ร้อยละสิบห้าของกำไรสุทธิ เฉพาะส่วนที่ไม่เกินหนึ่งล้านบาท

(2) ร้อยละยี่สิบห้าของกำไรสุทธิ เฉพาะส่วนที่เกินหนึ่งล้านบาท แต่ไม่เกินสามล้านบาท

มาตรา 5 การลดอัตรารายได้ได้ตามมาตรา 4 ให้ใช้บังคับแก่กำไรสุทธิของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีซึ่งเริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2547 เป็นต้นไป

มาตรา 6 บทบัญญัติในพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการลดอัตรารัษฎากร (ฉบับที่ 394) พ.ศ. 2545 ให้ยังคงใช้บังคับต่อไปเฉพาะการลดอัตรารายได้ให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีซึ่งเริ่มก่อนวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2547

มาตรา 7 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้
ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงการลดอัตรารายได้สำหรับกำไรสุทธิของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งมีทุนที่ชำระแล้วในวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชีไม่เกินห้าล้านบาท โดยลดอัตรารายได้เป็นร้อยละสิบห้าของกำไรสุทธิ เฉพาะส่วนที่ไม่เกินหนึ่งล้านบาท และร้อยละยี่สิบห้าของกำไรสุทธิ เฉพาะส่วนที่เกินหนึ่งล้านบาทแต่ไม่เกินสามล้านบาท เพื่อสนับสนุนการประกอบวิสาหกิจขนาดย่อมให้มีภาวะภาษีที่ลดลง และกระตุ้นให้มีการลงทุนในวิสาหกิจดังกล่าว ซึ่งจะช่วยให้เศรษฐกิจขยายตัวเพิ่มขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

(ร.จ. ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 122 ตอนที่ 10 ก วันที่ 26 มกราคม 2548)

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางภารดี เสือจงภู
วัน เดือน ปีเกิด	5 มกราคม 2508
สถานที่เกิด	อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์
ประวัติการศึกษา	เศรษฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2531
สถานที่ทำงาน	นักวิชาการภาษีชำนาญการ สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุตรดิตถ์

